

EESTI SKAUTIDE ÜHINGU RIVIJUHEND JA LIPPUDE KASUTAMINE

1.	ÜLDALUSED	2
2.	RIVITERMINID	2
3.	KÄSKLUSED	3
4.	RIVIGA SEONDUVAD KOHUSTUSED	3
5.	SEISANG JA TEGEVUS KOONDRIVIS	4
6.	LIIKUMINE JA PEATUMINE	6
7.	PÖÖRDED	8
8.	LIIKUMISSUUNA MÄÄRAMINE JA MUUTMINE	9
9.	TERVITAMINE	10
10.	PEA PALJASTAMINE JA KATMINE	11
11.	VÕTTED LIPUGA	12
12.	LISAD	
	1 – kaitseväge riviõpe (lihtsustatud versioon/Kaitseministeerium)	
	2 – Eesti lipu seadus (01.09.05/01.01.06/Riigikogu)	
	3 – Eesti lipu kasutamise kord ja hea tava (Riigikantselei)	
	4 – lipukanga mõõtmised, sõltuvalt lipumasti kõrgusest	
	5 – lipurivi (maailmariikide prantsuskeelsed nimetused)	
	6 – skaudiüksuste lipud (kasutamine ja rivikord, joonised)	
	7 – skauditseremooniad (paraadid, töötuse andmine, lipu pühitsemine jm)	
	8 – lippude hoiustamine (lippude hoidmine, kokkuvoltimine)	
	9 – lipusõnastik	

I ÜLDALUSED

1. Skautlik rivijuhend määrab kindlaks rivivõtted paigal ja liikumisel, Eesti Skautide Ühingu (edaspidi ESÜ) allüksuste, malevate, lipkondade, rühmade, salkade/pesade ja nendega võrdsustatud üksuste rivid jalgsi liikudes, tervitamise ja rivi ülevaatuste korra, võtted lipuga, skautide kohustused enne rivistamist ja ravis ning nende skautlikule rivikäitumisele esitatavad nõuded. Täiendavad juhised kajastuvad rivijuhendi Lisades.
2. ESÜ rivijuhendist juhenduvad kõik üksused lähtuvalt olukorrast ja eesmärkidest. Iga konkreetse ürituse korraldajail on õigus otsustada, millist võimalikku osa juhendist kasutada.

3. Rivikord paneb aluse juhtide käskude korrektsele täitmisele ja distsiplinaarsele täpsusele, mis on omased ESÜ rahvuslikele traditsioonidele.
4. Rivi on skautliku tegevuse korrastatuse ja organiseerituse alus, skautide ja allüksuste üheselt määratletud paigutus nende ühiseks eesmärgistatud tegutsemiseks jalgsi liikumisel.

II RIVITERMINID

5. Viirg on rivi, milles skaudid seisavad üksteise kõrval ühel sirgjoonel.
6. Tiib on rivi parem- või vasakpoolne ots.
7. Rinne on rivi külg, mille poole rivistatud skaudid seisavad näoga.
8. Vahe on skautide ja allüksuste (rühmade) vahemaa rinnet pidi.
9. Kaugus on skautide ja allüksuste (rühmade) vahemaa sügavuti.
10. Rivi laius on rivi tiibade vahemaa rinnet pidi.
11. Rivi sügavus on vahemaa esimesest viirust (skautidest) viimase viiruni (skautideni).
12. Kaheviirulises ravis seisavad ühe viiru skaudid teise viiru skautide seljataga väljasirutatud käe kaugusel.
13. Viirge nimetatakse esimeseks, teiseks, kolmandaks jne. Rivi pööramisel viirgude nimetused ei muutu. Vähem kui neli skauti rivistuvad alati ühte viirgu.
14. Kaks (kolm või neli) skauti, kes seisavad kahe-, kolme- või neljaviirulises ravis üksteise taga väljasirutatud käe kaugusel, moodustavad rea.
15. Rida, kus skaute puudub, nimetatakse poolikuks. Viimane rida peab alati olema täisrida. Mitmeviirulise rivi pööramisel astuvad poolikus reas seisvad skaudid eesmistesse viirgudesse.
16. Rivi liigid on koondrivi ja lahkriivi. Koondravis paiknevad skaudid rinde suunas viirgudes üksteisest väljasirutatud käe vahedel ja kaugusel, lahkriivis üksteisest juhi poolt määratud vahedel ja kaugusel.
17. Kolonn on rivi, milles skaudid või allüksused (rühmad) paiknevad üksteise taga rivijuhendi lisas 1 joonised 11, 16, 17 või juhi poolt määratud kaugusel.

Rühmajuht = määratud isik, kes juhib konkreetset rühma. Rühm = ca 30-46 isikut (4x6 või 4x8).

III KÄSKLUSED

18. Juht juhib üksikmeest või ühtse juhtimise all tegutsevat allüksust käskluste, leppemärkide ja signaalide abil või isikliku eeskujuga.

19. Käsklus on ettenähtud viisil sõnastatud ja öeldud ning erijuhendis määratletud korras täitmisele kuuluv käsk.

20. Riviliste käskluste andmine on vajalik olukordades, mis nõuavad rivikorda (tseremoniaalsed ühistegevused, eriolukorrad jne).

21. Käskluste andmise korra määrab ära erinevate olukordade käsuliin.

22. Käskluse andmisel skaut seisab, liigub ja käitub alati juhendi nõuete järgi, võtab enne käskluse andmist valvelseisangu ning näitab ise käskluse täpse täitmise eeskuju.

23. Käsklusi antakse kõigil neil juhtudel, mil nende abil juhtimine on võimalik ja üksikmees või allüksus peab tegutsema otsekohe.

Vahetuks täitmiseks antav käsklus koosneb harilikult eelkäsklusest ja täitekäsklusest.

24. Eelkäsklusega (käesolevas erijuhendis trükitud **SUURTE TÄHTEDEGA**) määratakse toiming, mida on vaja täita. Vajadusel sisaldab eelkäsklus selle üksikmehe nime või allüksuse nimetust, kellelt toimingu täitmist nõutakse. Eelkäskluses hääldatakse sõnu venitatult, selgelt ja valjult.

25. Täitekäsklusega (käesolevas juhendis trükitud **SUURTE TÄHTEDEGA Bold'is**) määratakse selle täitmise algushetk. Täitekäsklust hääldatakse pärast lühikest, hästi märgatavat pausi kõlavalt ja selgelt. Käesolevas juhendis on täitekäsklus eelkäsklusest eraldatud mõttekriipsuga “ – “.

Käskluse andmisel sõltub hääle tugevus kaugusest täitjateni. Käsklused täidetakse täpselt ja konkreetsete liigutustega.

IV RIVIGA SEONDUVAD KOHUSTUSED

26. Skaut on kohustatud:

- 1) kontrollima ja hoolikalt korrastama vormiriietust, jalanõusid ja peakatet, aitama kaaslasel kõrvaldada ilmnevad puudused;
- 2) teadma oma kohta rivis, oskama asuda rivvi kiiresti, rüseluseta, liikuma joondunult, hoidma määratud kaugust ja vahet, täitma ohutusnõudeid, mitte väljuma rivist ilma loata;
- 3) mitte rääkima rivis ilma loata, tähelepanelikult jälgima oma juhtide käske ja käsklusi, teisi segamata täitma need kiiresti ja täpselt;

27. Skaudijuht on kohustatud:

- 1) teatama rivistamise aja, koha ja korra ning vormiriietuse;
- 2) teadma ja kontrollima oma allüksuse alluvate arvu;
- 3) kontrollima alluvate välimust;
- 4) hoidma rividistsiipliini ja nõudma allüksuselt korralduste, leppemärkide ja signaalide täpset täitmist ning skautidelt oma kohustuste täitmist ravis;
- 5) andma vajalikud käsud ja käsklused edasi neid moonutamata, valjusti ja selgelt;
- 6) korraldama allüksuse rivistamisel nende välise ülevaatuse, kontrollima vajadusel isikkoosseisu ohutu veo eeskirjade täitmist, tuletama isikkoosseisule meelde ohutusnõudeid, liikumisel nõudma määratud vahemaade hoidmist ning liikluseeskirjade täitmist.

Ergas ja täpne käskluste täitmine, laitmatu seisang, rivivõtete sooritamise korrektsus ja kõigi liigutuste hoogsus on põhieeldused koostööks koondravis. Koondravis tegutsemine on omakorda distsipliini tugevdamise ja süvendamise üks parimaid viise.

V SEISANG JA TEGEVUS KOONDRIVIS

28. Korralik ja sirge rüht on skaudi väarika esinemise ja hea välimuse peamine tunnus. Rüht ja seisang annavad tunnistust ka üldisest kehalisest arengust. Seepärast tuleb määrustikupärast seisangut ja head rühti nõuda igal võimalikul juhul. Et olla alluvatele ja noorematele juhtidele eeskujuks, peavad oma rühti ja seisangut eriti hoolikalt kontrollima eelkõige käsklusi jagavad juhid.

29. Skaudi põhiseisang on valvelseisang, mis võetakse käskluse "**VALVEL!**" järel.

Eelkäskluse järel valvelseisangut ei võeta. Valvelseisangus (joonis 1.a) peab seisma:

- 1) sirgelt ja täiesti liikumatult;
- 2) kannad koos, põiad ühel joonel ja ühtemoodi, umbes 40°-se nurga all väljapoole pööratud;
- 3) jalad põlvist sirged ja pingeta;
- 4) keha sirge, jalad pahkludest painutamata, keharaskus ühtlaselt kandadel ja põidadel, kõht ette lükkamata, õlad ühtemoodi alla lastud ja veidi tahapoole tõmmatud, rind ees;
- 5) käed all, sõrmed koos ja kergelt kõverdatud, käelabad puudutavad reit, keskmine sõrm asub küljel püksioõmbluse kohal;
- 6) pea püsti, lõug kergelt tagasi tõmmatud, suu kinni, vaade suunatud ette.

Joonis 1. *a) valvelseisang*

b) vabaltseisang

30. käsklus **"VABALT!"**

Hoida keha vabalt, vasaku jalaga astuda pärast käsklust vasakule nii, et jalad jääksid õlgade laiuselt. Käed viia selja taha, parem käelaba asetada vasaku käe alla, käeselg vastu selga ja sellega hoida kinni vasaku käe randmest (joonis 1.b).

31. käsklus **"RIVITULT!"**

Käskluse järel lahkuda kiiresti oma kohalt rivis. Eemalduda võib nii kaugele, et juhi käskluse või signaali peale oleks võimalik kiiresti koguneda. On lubatud kohendada riietust, rääkida ja istuda.

32. käsklus **"PAIGALE!"**

Käskluse järel asuda kiiresti endisele kohale, iseseisvalt joonduda ja jääda vabaltseisangusse.

VI LIIKUMINE JA PEATUMINE

33. Liikumine koondravis toimub vabasammu, taktsammu, valvelsammu või jooksupaigaga.

34. Vabasammu kasutatakse rännakutel, halbadel teedel, kohendumise võimaldamiseks liikumisel, sildade ületamisel ja liikumisel lahkruvise maastikul. Vabasammu liikumisel ei ole sammu pikkus ega sagedus täpselt kindlaks määratud. Liikumise alustamiseks vabasammul antakse käsklus **"VABASAMMU - MARSS!"**.

Selle käskluse järgi liikuda nii, nagu on soodsam. Taktipidamine ei ole nõutav. Oma kohalt rivis lahkuda ei tohi, võib kohendada riietust, rääkimiseks on vaja luba.

35. Taktsammu (joonis 2) kasutatakse liikumisel koondravis.

Joonis 2. Liikumine taktsammul

Käskluse **"TAKTSAMMU - MARSS!"** järel alustada liikumist vasaku jalaga, rõhutades esimest sammu; keha hoida sirge, pea püsti ja vaade suunatud ette; käed liiguvad hoogsalt sammu taktis vöö kõrguseni ette ja väljasirutatult taha, sõrmed on koos.

36. Valvelsammul liigutakse lühikestel vahemaadel ja tervitamisel koondravis.

Käskluse "VALVELSAMMU - **MARSS!**" järel alustada liikumist vasaku jalaga. Keha hoida sirge, pea püsti ja vaade suunatud ette, käed liiguvad nagu taktsammul.

37. käsklus "PAIGAL - **MARSS!**"

Käskluse järel märkida sammu takti paigal jalgade tõstmise ja mahapanemisega. Liikumisel antakse käsklus vasaku jala mahapanekul, seejärel teha parema jalaga veel üks samm ja alustada vasaku jalaga paigalsammu. Liikumise jätkamiseks antakse käsklus "OTSE - **MARSS!**".

Täitekäsklus antakse vasaku jala mahapanekul, pärast seda teha parema jalaga veel üks samm paigal ja jätkata liikumist vasaku jalaga taktsammul.

38. Liikumise peatamiseks antakse käsklus "SEIS!". Pärast täitekäsklust teha veel üks samm, panna taga olev jalg sammu taktis eesmise kõrvale ja jääda liikumatult valvelseisangusse.

Joonis 3. Paigalsamm

Joonis 4. Käte asend eelkäskluse "TAKTJOOKSU" järel

39. "JOOSTES - MARSS!"

Jooksmist kasutatakse ebatasase maastiku ja pikemate vahemaade läbimiseks.

Pärast eelkäsklust kõverdada käed küünarliigesest ja rusikas käed tõsta ette rinna kõrgusele; küünarnukid hoida keha lähedal (joonis 4). Pärast täitekäsklust alustada jooksu vasaku jalaga. Joostakse ühtlase sammu ja sagedusega.

40. Üleminek ühelt sammuliigilt teisele toimub järgmiste käskluste järgi:

"TAKTSAMMU - **MARSS!**"

"VALVELSAMMU - **MARSS!**"

"VABASAMMU - **MARSS!**"

"JOOSTES - **MARSS!**"

Üleminekul taktsammult valvelsammule või vastupidi antakse täitekäsklus vasaku jala mahapanekul, mille järel teha veel üks samm endisel viisil ja vasaku jala mahapanekuga alustada liikumist uuel sammul. Vabasammult minnakse üle esiteks taktsammule ja sellelt valvelsammule ning vastupidi.

41. Paigal asudes antakse väiksemaks koha muutmiseks käsklus "KOLM SAMMU EDASI (TAGASI, PAREMALE, VASAKULE) - **MARSS!**".

Edasi ja tagasi liigutakse taktsammul, peatutakse ilma käskluseta. Liikumisel paremale (vasakule) astuda samm parema (vasaku) jalaga, panna vasak (parem) jalg kiiresti parema (vasaku) juurde ja niiviisi jätkata liikumist, kuni on tehtud määratud arv samme. Pärast peatumist jääda valvelseisangusse (joonis 6).

Joonis 6. Käskluse "SAMM PAREMALE (VASAKULE) - MARSS!" täitmine

VII PÖÖRDED

42. Käsklust "PAREM (VASAK) - POOL!" täidetakse järgmiselt.

Paigal pöörata pärast täitekäsklust parema (vasaku) jala kannal ja vasaku (parema) jala päkal 90° paremale (vasakule), pärast pööret tuua taga olev jalg järsult lühimat teed mööda ees oleva jala kõrvale; pärast pööret jääda valvelseisangusse. Kogu pööre tehakse kahe võttega; pöörde ajal jäävad käed liikumatuks.

Valvelsammul liikumisel ja paigalsammul pöördeid ei tehta.

43. Käsklust "ÜMBER - PÖÖRD!" täidetakse järgmiselt.

Paigal pöörata vasaku jala kannal ja parema jala päkal 180° ümber vasaku õla, pärast pööret tuua parem jalg lühimat teed mööda järsult vasaku jala kõrvale; jääda valvelseisangusse. Pöörde ajal jäävad käed liikumatuks (joonis 7).

Valvel- ja paigalsammul pööret ei tehta.

Joonis 7. Käskluse "ÜMBER - PÖÖRD!" täitmine

VIII LIKUMISSUUNA MÄÄRAMINE JA MUUTMINE

44. Liikumist võidakse suunata:

- 1) mööda määratud joont;
- 2) juhi järele;
- 3) kaarkäigu abil.

1) "SUUND MÖÖDA (PIKI) TEED - **MARSS!**"

Pärast täitekäsklust alustada liikumist mööda (piki) määratud maastikujoont.

2) "SUUND MINU JÄREL - **MARSS!**"

Hakata liikuma juhi järel.

3) "KAARES PAREMALE (VASAKULE) - **MARSS!**"

Pärast täitekäsklust alustada poolsammul kaarliikumist paremale (vasakule). Kui kaarliikumisega on võetud soovitud suund, antakse käsklus "OTSE - **MARSS!**" ja pärast seda jätkatakse liikumist täissammul otsesuunas.

IX TERVITAMINE

45. Väljaspool rivi paigal tervitamiseks tuleb pöörduda tervitatava isiku poole 1m kaugusele, vaadata talle silma ja võtta valvelseisang. Samal ajal tõsta parem käsi, mille kolm sõrme on sirgelt koos ja põial väikese sõrme peal, konkreetse sujuva liigutusega üle südame parema õla juurde, käsi jääb randmest sirgeks.

Tervitus lõpetatakse pärast vastutervitust või vastavat käsklust, lastes käe konkreetse liigutusega üle südame alla tagasi.

Tervitamine lõpetatakse tervitatavaga sünkroonselt.

Joonis 8. Tervitamine: a) peakattega; b) peakatteta

46. Tervitamiseks ravis paigal antakse käsklus "RÜHM - **VALVEL!**". Pärast käsklust võtta valvelseisang ja käskluse "PAREMALE (VASAKULE, KESKELE) - **VAAT!**" järel pöörata pea järsult kästud suunda, tõsta kergelt lõuga ja vaadata tervitatavale silma. Tervitatava liikumisel saata teda vaate ja peapöördega.

Kõik tõstavad parema käe tervitusasendisse.

47. Tervitamise lõpetamiseks ravis paigal antakse käsklus "**VABALT!**".

Selle käskluse järel astuda pool sammu vasakule, jääda harksammu ja käed seongusse seljale.

48. Tervitamiseks koondravis liikumisel antakse käsklused "VALVELSAMMU - **MARSS!**" (vt. punkti 19) ja "PAREMALE (VASAKULE) - **VAAT!**".

Pärast käsklust "VALVELSAMMU - MARSS!" alustada liikumist valvelsammul; üheaegselt vasaku jala mahapanekuga antavat täitekäsklust "PAREMALE (VASAKULE) - VAAT!" teha parema jalaga veel üks samm, üheaegselt vasaku jala mahapanekuga pöörata pea tervitatava poole ja saata teda vaatega. Kõik tõstavad samaaegselt peapöördega parema käe tervitusasendisse ja peatavad vasaku käe liikumise. Tervitamine lõpeb käsklusega "VABALT" ("TAKTSAMMU - MARSS!").

Joonis 9. Tervitamine koondrivis

X PEA PALJASTAMINE JA KATMINE

49. Koondrivis paljastatakse pea käskluse "MÜTSID - **PEAST!**" järel. Käsklus antakse vabalt- või valvelseisangus seisvale üksusele.

Eelkäskluse "MÜTSID!" järel:

- 1) haarata bareti eest keskelt pöidlaga alt, teiste sõrmedega pealt;
- 2) haarata talvemüts eesmisest ülemisest servast;
- 3) lipu-, auvalvemeeskond jääb endiselt ja liikumatult valvel-/leinaseisangusse.

Pärast täitekäsklust "**PEAST!**" tõsta peakate peast ja lasta käsi ühes peakattega vabalt alla, hoides peakatte sisemist poolt vastu jalga.

Peakate võetakse peast vasema käega (joonis 10).

Palvuse ajal on pilk suunatud maha.

50. Pea kaetakse käskluse "MÜTSID - **PÄHE!**" järel.

Pärast täitekäsklust "**PÄHE!**" panna peakate pähe ja jääda endisesse seisangusse.

Joonis 10. Mütsi peast võtmine

XI VÕTTED LIPUGA

51. Lippu hoitakse järgmistes asendites:

- 1) jalal;
- 2) õlal;
- 3) tervitusasendis;
- 4) saluteerimisasendis;
- 5) leinaasendis
- 6) asendis "MÜTSID - PEAST!".

Lipuvõtted

52. Jalal hoitakse lippu sirgelt allalastud paremas käes; neli sõrme hoiavad varrast eest ja põial tagant.

Varda ots on maas parema jala kõrval, sellest väljaspool või libisemise vältimiseks kinga/saapa põial. Varras on püstloodis vastu paremat õlga (joonis 11).

53. Lipuga liikumine toimub õlalasendis, mis võetakse sisse eelkäskluse "TAKTSAMMU" järel kahe võttega:

1.võte) tõsta lipp parema käega üles ja haarata paremast käest madalamal vasaku käega lipuvardast.

2.võte) tõsta lipp mõlema käega paremale õlale, asetada väljasirutatud parem käsi lipuvardale nii, et neli sõrme on varda peal ja põial toetab seda. Vasak käsi viia kõrvale.

Joonis 11. Lipp jalal

Varras peab moodustama maapinnaga 60°-se nurga, kusjuures varda otsa tuleb hoida maast umbes 0,5 m kõrgusel (joonis 12).

54. Lipu õlalt jalale võtmine toimub üksikuid võtteid eraldamata. Suruda parema käega lipuvardale seni, kuni lipp jääb püstiasendisse ja toetades lipuvarrast vasaku käega paremast kõrgemalt, lasta lipuvardal alla libiseda, kuni lipuvarras puudutab maad (nagu lipp jalal asendis). Vasak käsi lasta alla algasendisse.

55. Tervitamisel lipuga jalalasendis viiakse lipp tervitusasendisse käskluste "TERVITUSEKS - **VALVEL!**" (või "LIPUTERVITUSEKS - **VALVEL!**", "VÕIDUTULE TERVITUSEKS - **VALVEL!**", "AUAVALDUSEKS - **VALVEL!**") järel kahe võttega:

1.) tõsta lipp parema käega üles, haarates vasaku käega lipuvardast kinni paremast käest madalamalt.

2.) tõsta lippu vasaku käega nii, et lipuvarda ots jääks sirgelt allalastud parema käe peopesale ja lipuvarras oleks püstloodis parema õla ees; vasak käsi ja küünarnukk hoida õla kõrgusel (joonis 13).

Joonis 12. Lipp õlal

Tervitusasendist võtta lipp jalale käskluse "OTSE - **VAAT!**" või "**VABALT!**" järel, libistades varrast läbi parema käe peopesa alla.

56. Liikumisel võtta lipp õlalasendist tervitusasendisse käskluse "**VALVELSAMMU - MARSS!**" järel kahe võttega:

1.) parema käega suruda lipuvarras püstloodi ja haarata samaaegselt vasaku käega allpool paremat kätt vardast.

2.) vasaku käega tõsta varrast nii, et varda ots jääks parema käe peopesale; vasak käsi on kehast 90°-se nurga all.

57. Ilma käsklusega võetakse lipp tervitusasendisse (kui orkester alustab või lauldakse ilma orkestrita):

- a) riigihümni puhul
- b) skautide hümnide puhul
- c) koraali "Jumal sul ligemal" ajal üritustel, kus osalevad kaitsejõud

Muusika või laulu lõppedes võtta lipp jalale.

Joonis 13. Lipp tervitusasendis

58. Käskluse või vastava märguande peale võetakse lipp tervitusasendisse:

- a) riigi- või skaudihümni mängimisel/laulmisel
- b) paraadi vastuvõtjast möödumisel (vastava käskluse või leppemärgi peale)

- c) surnu kirikust või matusemajast väljatoomisel, kui kirst kantakse rivi eest mööda (käsklus: "Auavalduseks valvel!")
- d) langenute mälestamisel (käsklus: "Auavalduseks valvel!")
- e) surnu haudalaskmisel (käsklus: "Auavalduseks valvel!")

59. Lipuga saluteerimine. Lipuga saluteeritakse alati Eesti Vabariigi presidendile, ESÜ peaskaudile ja peavanemale, muudel juhtudel vastavalt käsklusele.

Saluteerimiseks paigal ja liikumisel langetatakse lipp tervitusasendist otse ette nii, et varras moodustab maapinnaga umbes 30-40 ° -se nurga. Samal ajal libistatakse vasakut kätt mööda lipuvarrast umbes 30-40 cm ülespoole, parem käsi ühes vardaga lastakse nii palju tahapoole, et kahe käe vahele jääva vardaosa keskkohale oleks vastu paremat puusa. Mõlemad käed sirutada sirgelt välja; keha ja lipp hoitakse otse (joonis 14).

Paigal seistes alustada saluteerimist siis, kui president on lipust 5-6 m kaugusel, ja lõpetada siis, kui ta on lipust möödunud.

Joonis 14. Saluteerimine lipuga

Liikumisel alustatakse saluteerimist tervitusasendist käsklusega "PAREMALE - VAAT!" ja lõpetatakse käsklusega "TAKTSAMMU - MARSS!".

Pärast saluteerimist võtta lipp tervitusasendisse.

Liikumisel võtta lipp sellest asendist õlale ilma käskluseta.

60. Kiriklikel sündmustel ja jumalateenistustel kasutatakse lisavõttena leinaasendit.

Leinaasendisse võetakse jalalasendist. Lippu hoidev parem käsi liigub sujuvalt piki lipuvart üles öla kõrgusele ja lipp langetatakse rahulikult, kätt otse ette sirutades nii, et varras moodustab maapinnaga umbes 50-60 ° -se nurga. Lipp võetakse tagasi jalalasendisse vastupidises järjekorras.

61. Kirikus, surnuaial või kiriklikel sündmustel võetakse lipp ilma käskluseta leinaasendisse surnute mälestamisel. Muudel juhtudel:

- a) palve ajal
- b) koraali "Jumal sul ligemal" ajal
- c) koguduse õnnistamisel

kokkuleppe korral.

Joonis 15. Lipp leinaasendis

62. Lipu hoidmine pärast käsklust "MÜTSID - **PEAST!**". Käsklusega "MÜTSID - **PEAST!**" tõsta lipuvarda ots parema labajala sisekülje õnarusse ja asetada varras kõverdatud vasaku käe küünarliigese vastu. Vasakut küünarvart hoida rõhtsalt, vastu rinda. Parema käega võtta müts peast ja hoida vastavalt punkti 49 (pea paljastamine) nõuetele (joonis 16).

Pärast peakatte pähepanemist võtta lipp jalale.

63. Käskluse "VASAK (PAREM) - **POOL!**" täidab kolonni ees seisev liputoimkond järgmist:

1) parempoolne assistent astub parema jalaga sammu ette, vasaku jalaga sammu ette vasakule kõrvale, toob parema jala vasaku juurde ja jääb ühe sammu kaugusele lippuri ette seisma;

2) vasakpoolne assistent astub samaaegselt vasaku jalaga sammu taha, parema jalaga sammu taha paremale, toob vasaku jala parema juurde ja jääb ühe sammu kaugusele lippuri taha seisma;

Joonis 16. Lipu asend pärast käsklust "MÜTSID - **PEAST!**"

3) lippur annab käskluse "TOIMKOND PAREM (VASAK) - **POOL!**", mille täidab liputoimkond;

4) lippur annab käskluse "ÜKS (KAKS, KOLM...) SAMMU EDASI - **MARSS!**", toimkond teeb vastava arvu samme ja jääb seisma üksuse esimese viiru joonel.

64. Üksusega joonele rivistatud liputoimkond täidab käskluse "PAREM (VASAK) - **POOL!**" järgmiselt:

1) lippuri käsklusega "TOIMKOND ÜKS (KAKS, KOLM...) SAMMU TAGASI - **MARSS!**" alustab toimkond liikumist vasaku jalaga ja teeb käsus mainitud arvu samme;

2) lippur annab käskluse "PAREM (VASAK) - **POOL!**", lippuri assistendid täidavad käskluse ning kohe seejärel teevad iseseisvalt - esimene assistent teeb parema jalaga sammu kõrvale, vasaku jalaga sammu taha ning toob parema jala vasaku jala juurde; tagumine assistent teeb samaaegselt vasaku jalaga sammu vasakule kõrvale, paremaga sammu ette ja toob vasaku jala parema kõrvale.

Jäädakse seisma valvelseisangus lippuri kõrval.

65. Liputoimkond (lippur ja assistendid) seisab kogu aeg valvelseisangus, ka siis, kui rivile on antud käsklus "VABALT!".

Joonis 17. Liputoimkond

Käesolevat erijuhendit võib muuta ESÜ üldkogu otsusega, v.a. Lisad, mis tulenevad Eesti Vabariigi õigusaktidest, mille muutmisel viiakse muudatused sisse automaatselt ilma üldkogu täiendava otsuseta ka vastavates erijuhendi Lisades.

Vastu võetud ESÜ üldkogu otsusega 26.11.2005 Tallinnas.

Riviõpe (miniversioon)

Riviõppe eesmärk on arendada eeskätt kaitseväelaste, samas ka skautide füüsilist vastupidavust, kasvatada nendes distsipliini ja ühtekuuluvustunnet ning harjutada allüksuste kooskõlastatud tegutsemist erinevates olukordades. Kaitseväelaste, allüksuste ja väeosade lahingutegevus nõuab osavõtjatelt kindlaid, nii ajas kui ka ruumis kooskõlastatud toiminguid. Ühise ülesande täitmise edu ei ole mõeldav ilma ühtse juhtimise ja koordineeritud tegevuseta. *Sama juhtmõte kehtib ka skautidele.*

Seega paneb riviõppe aluse ülemate/juhtide käskude korrektsele täitmisele ja kaitsevälisele täpsusele, mis on omane Eesti kaitseväe rahvuslikele traditsioonidele.

Juba Sparta noorte spartiaatide (täieõiguslike kodanike) kasvatuses oli poiste kehaliste, sõjaliste ja muusikaliste harjutuste kõrval tähtis koht riviõpetusel. Kasvatuse eesmärk oli arendada füüsiliselt tugev ja käsivõitluses osav sõdur, kes on harjunud käsku täitma.

Napoleon I ajal korraldati Prantsuse armees sõduritele riviõppusi “vahetpidamata ja suure energiaga” isegi lahingute vaheajal. Nimelt pidas keiser taktikalise edu saavutamise aluseks mitte ainult kiirust ja reserve õigeaegset rakendamist, vaid ka rivikorda ja kooskõlastatud liikumist lahingus.

Rividrill ehk rivivõtete mehaaniline harjutamine, et sõdurid suudaksid rivivõtteid automaatselt täita, on nüüdseini relvajõududes väljaõppe kohustuslik element. Samamoodi peetakse seda tähtsaks nii Eesti kaitseväes kui *skautlikus tegevuses*.

Riviõppe alus – rivimäärustik

Armeesid on juba sajandeid lahinguväljadel võitluseks rivistatud. Lahinguolukorras nimetataksegi rivi lahingukorraks. Riviõppe tähtsuse määratles esimest korda Hollandi asehaldur Oranje Moritz 17. sajandi alguses. Kui enne kulus tuhandeliikmelisel pataljonil rivistumiseks tervelt tund, siis Oranje Moritzi poolt kehtestatud määrustiku järgi tuldi toime juba mõnekümne minutiga, sest iga mees teadis täpselt oma kohta ravis. Lahinguvõime seisukohast on niisugust edusammu raske alahinnata.

Rivimäärustik määrab kindlaks rivivõtteid paigal ja liikumisel, relvata ja relvaga, allüksuste ja väeosade rivid jalgsi ning sõidukite liikumise puhul, kaitseväelaste tervitamise ja riviülevaatusse korra, kaitsevälase kohustused enne rivistumist ja ravis.

Rivimäärustikust juhenduvad kõik väeosad, staabid, kaitseväeasutused ja -õppeasutused, Kaitseliidu üksused ning sõjaväestatud piirivalve ja päästeüksused.

Rivi juhtimine. Hea riviõppe tulemus sõltub nii ülema selgest ja õigeaegsest juhtimisest kui ka alluvate poolt rivivõtete täpsest ja korrektsest täitmisest. Ülem juhib üksikmeest (sõdurit või õppurit) või ühtse juhtimise all tegutsevat allüksust käskluste, leppemärkide ja signaalide abil või isikliku eeskujuga.

- **Käsklus** on suuline, määrustikus määratletud vormis, lühike, täitmisele kuuluv käsk mingi varem harjutatud tegevuse sooritamiseks. Käsklusi antakse kõigil neil juhtudel, kui nende abil juhtimine on võimalik ja üksikmees või allüksus peab otsekohe

tegutsema. Käsklusi andev kaitsevaelane seisab, liigub ja käitub alati määrustiku nõuete järgi, võtab enne käskluse andmist valvelseisangu ning näitab ise käskluse täpse täitmise eeskujut. Vahetuks täitmiseks antav käsklus koosneb harilikult eelkäsklusest ja täitekäsklusest.

- **Eelkäsklusega** määratakse kindlaks toiming, mida on vaja täita. Eelkäsklus sisaldab selle üksikmehe nime või allüksuse nimetust, kellelt toimingut täitmist nõutakse. Eelkäskluses hääldatakse sõnu venitatult, selgelt ja valjult.
- **Täitekäsklusega** määratakse kindlaks käskluse täitmise algushetk. Täitekäsklust hääldatakse pärast lühikest, hästi märgatavat pausi kõlavalt ja järsult. Käskluse andmisel sõltub hääle tugevus ülema ja täitja või täitjate vahekaugusest. Käsklused täidetakse täpselt ja järskude liigutustega.
- **Leppemärk** on määrustike või ülema poolt kehtestatud märguanne, mis antakse edasi käe, lippude, tulede või muude vahenditega. Leppemärke kasutatakse käskluste asemel, kui viimased ei ole kuuldavad kauguse või muude olude tõttu või kui on vaja tegutseda vaikselt.
- **Signaal** on kindla tähendusega leppemärk käskluste, korralduste või teadete edasiandmiseks heli-, valgus- ja raadiotehniliste vahenditega.

Riviõppe põhimõisted

Rivivõtete arenedes hakati ka rivistumise käigus toimuvat kirjeldama ning neist kirjeldustest kujunesid välja rivi põhimõisted. Põhimõistete tundmine võimaldab riviplatsil kiiresti orienteeruda ja rivis end kindlalt tunda.

- **Rivi** on kaitsevaelaste, allüksuste või väeosade määrustikupärane paigutus nende ühiseks tegutsemiseks jalgsi või sõidukitel.
- **Viirg** on rivi, milles kaitseväelased seisavad üksteise kõrval ühel sirgjoonel.
- **Tiib** on rivi parem- või vasakpoolne ots. Rivi pööramisel tiibade nimetus ei muutu.
- **Rinne** on rivi külge, mille suunas on kaitseväelased rivistatud.
- **Rivi tagakülge** on rinde vastaspoolne rivi külge.
- **Vahe** on vahemaa kaitsevaelaste (sõidukite), allüksuste ja väeosade vahel piki rinnet.
- **Kaugus** on vahemaa kaitsevaelaste (sõidukite), allüksuste ja väeosade vahel sügavuti.
- **Rivi laius** on rivi tiibade vahemaa piki rinnet.
- **Rivi sügavus** on vahemaa esimesest viirust viimase viiruni.
- **Kahe-, kolme- või neljaviirulises rivis** seisavad ühe viiru kaitseväelased teise viiru kaitsevaelaste selja taga, väljasirutatud käe kaugusel.

Viirge nimetatakse esimeseks, teiseks, kolmandaks ja neljandaks ning rivi pööramisel viirgude nimetus ei muutu.

Kaitseväelased, kes seisavad kahe-, kolme- või neljaviirulises rivis üksteise taga, väljasirutatud käe kaugusel, moodustavad **rea**.

Rida, kus puudub üks või mitu kaitsevaelast, nimetatakse poolikuks reaks. Viimane rida peab olema täidetud. Mitmeviirulise rivi pööramisel astuvad poolikus reas seisvad kaitsevaelased eesmistesse viirgudesse.

Rivi liigid. **Koondravis** paiknevad kaitsevaelased või allüksused rinde suunas viirgudes üksteisest väljasirutatud käe kaugusel, **lahkravis** aga üksteisest piki rinnet või sügavuti hajutatult ning ülema poolt kindlaks määratud kauguse ja vahega.

Kolonn on rivi, milles kaitsevaelased või allüksused (sõidukid) paiknevad üksteise taga määrustikus või ülema poolt kindlaks määratud kaugusel. Kolonnis on rivi sügavus suurem selle laiusel.

Ülema ja kaitsevaelase kohustused enne rivistumist ja ravis. Rivimäärustiku nõudeid ja ülema käsklusi oleks praktilises tegevuses raske rakendada, kui kaitsevaelased ei tea ega täida oma kohustusi enne rivistumist ja ravis. Kohustuste teadmine ja täitmine kiirendab ja lihtsustab rivistumist ja riviharjutusi ning lühendab kurnavale rividrillile kuluvat aega.

Ülem on kohustatud:

- teatama rivistumise aja, koha ja korra, vormirietuse ja rakmed, relvastuse ja lahingutehnika, vajaduse korral määrama vaatlejad;
- teadma ja kontrollima oma allüksuse alluvate arvu, relvastust, lahingu tehnikat, laskemoona, isiklike kaitsevahendeid ja tööriistu;
- kontrollima alluvate välimust, relvade ja rakmete korrasolekut;
- hoidma rividistsipliini ja nõudma allüksuselt korralduste, leppemärkide ja signaalide täpset täitmist ning kaitsevaelastelt nende kohustuste täitmist ravis;
- korraldama allüksuse relvastuse ja lahingutehnika rivistamisel välise ülevaatuse; kontrollima isikkoosseisu ohutu veo eeskirjade täitmist; veetava materjali kinnitust ja paigutust, tuletama isikkoosseisule meelde ohutusnõudeid;
- liikumisel nõudma kindlaksmääratud vahemaade ja kiiruse hoidmist ning liikluseeskirjade täitmist.

Kaitsevaelane on kohustatud:

- kontrollima oma relva, talle kinnistatud relvastuse, lahingutehnika, laskemoona, isiklike kaitsevahendite, tööriistade, vormirietuse ja rakmete korrasolekut;
- korrastama vormirietust, jalanõusid ja peakatet; sobitama relva ja rakmed; aitama kaaslasel kõrvaldada ilmnenud puudused;
- teadma oma kohta ravis; oskama asuda rivvi kiiresti ja rüselemata; liikuma joondunult; hoidma määratud kaugust ja vahet; täitma ohutusnõudeid; mitte väljuma rivist (transpordivahendist) ilma loata;
- mitte rääkima ravis ilma loata; tähelepanelikult jälgima oma ülema käske ja käsklusi ning teisi segamata täitma need kiiresti ja täpselt;
- andma käsklused edasi neid moonutamata, valjusti ja selgelt.

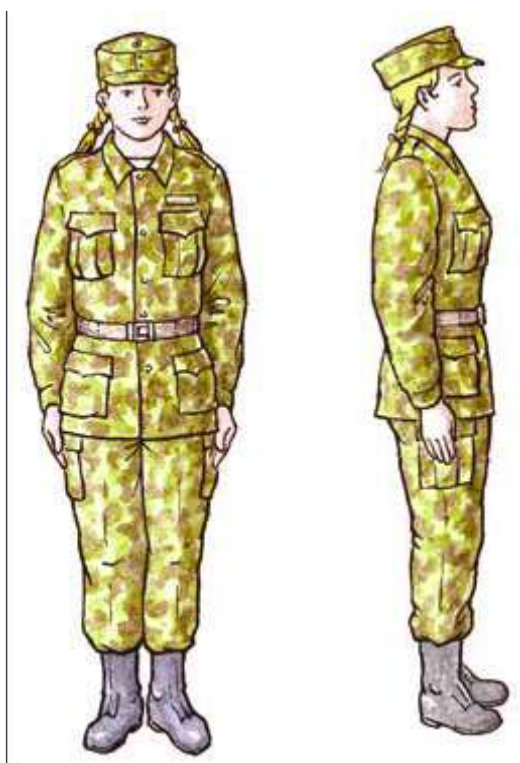
Üksiksõduri riviõpe

Sõduri või õppuri põhjalik riviõpe on kõikide üksuste koostöö põhieeldus. Üksiksõduri ettevalmistamisel tehtud vigu on hiljem üksuse koosseisus väga raske parandada.

Täpne käskluste täitmine, laitmatu seisang ja korrektsed rivivõtted on põhieeldused koostööks koondravis. Koondravis tegutsemine on omakorda distsipliini tugevdamise ja süvendamise parim viis.

Seisang ja tegevus koondravis. Määrustikupärane rüht on kaitseväelase väärika esinemise ja sõjameheliku välimuse peamine tunnus. Seisangut kontrollitakse igal rivistusel, kui selleks on võimalus.

Kaitseväelase põhiseisang on **valvelseisang**, mis võetakse pärast käsklust “**VALVEL!**”.

Joonis 1. Valvelseisang

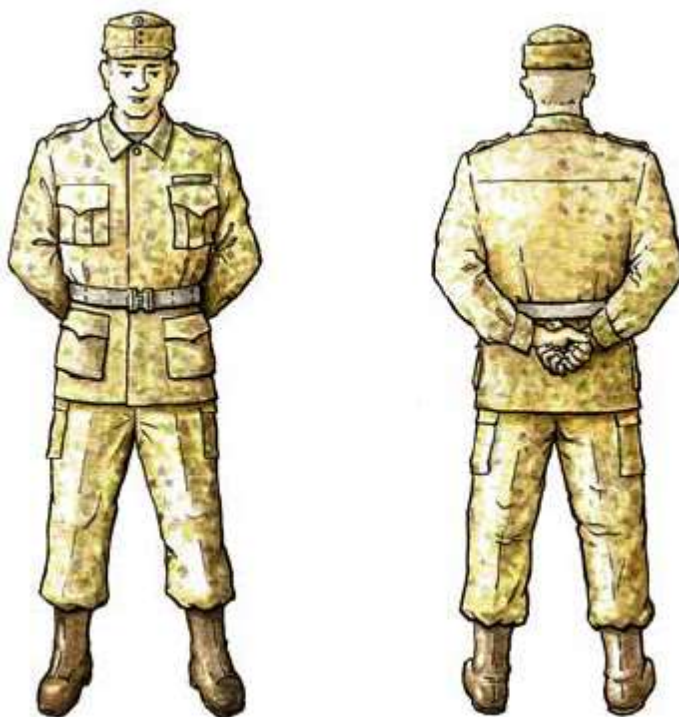
Valvelseisang võetakse ilma käskluseta: käsu andmisel ja saamisel, raporteerimisel, kaitseväelaste pöördumisel üksteise poole ja tervitamisel, riigihümni ettekandmisel, käskluste andmisel, samuti ravis pärast iga eelkäsklust.

Valvelseisangus peab seisma:

- sirgelt ja täiesti liikumatult;
- kannad koos, põiad ühel joonel ja ühtemoodi umbes 40°-se nurga all väljapoole pööratud;
- jalad põlvist sirged;
- keha sirge, jalad pahkludest painutamata, keharaskus ühtlaselt kandadel ja põidadel, kõht ette lükkamata, õlad ühtemoodi alla lastud ja veidi tahapoole tõmmatud, rind ees;

- käed all, sõrmed koos ja veidi kõverdatud, käelabad puudutavad reit, keskmine sõrm asub välivormi pükste küljetasku keskel (tavavormi püksioõmbluse kohal);
- pea püsti, lõug kergelt tagasi tõmmatud, suu kinni, vaade suunatud ette.

“**VABALT!**”—pärast käsklust astuda vasaku jalaga vasakule nii, et jalad jääksid õlgade laiusele. Käed viia selja taha, asetades parem käelaba vasaku käe alla nii, et käesalg puudutab selga ja paremaga hoitakse kinni vasaku käe randmest. Pärast seda käsklust ei tohi kohalt lahkuda ega rääkida.

Joonis 2. Vabaltseisang

“**KOHENDU!**”—sellele käsklusele eelneb käsklus “**VABALT!**”. Pärast käsklust “**KOHENDU!**” tohib kohalt lahkumata kohendada riideid ja rakmeid ning pöörduda oma vahetu ülema poole. Kohendumise lõpetamiseks antakse käsklus “**KOHENDUMINE LÕPETADA!**”.

Kui kohendumine on lõpetatud, siis jäädakse vabaltseisangusse.

“**RIVITULT!**”—pärast seda käsklust tuleb kiiresti lahkuda oma kohalt rivis. Kuid eemalduda võib nii kaugele, et pärast ülema käsklust või signaali oleks võimalik kiiresti koguneda. Lubatud on kohendada rakmeid ja riietust, rääkida ja istuda.

“**PAIGALE!**”—pärast käsklust asuda kiiresti endisele kohale, iseseisvalt joonduda ja jääda vabaltseisangusse.

Tervitamine. Kaitseväelased tervitavad vastastikku alati, kusjuures alluv (auastmelt madalam) peab tervitama esimesena. Tervitamist alustatakse, kui tervitaja on tervitatavast kolme meetri kaugusel.

Tervitatakse nii, et tervitatav seda märkaks. Tervitus lõpeb tervitatava vastutervituse või möödumisega tervitatavast.

Väljaspool rivi tuleb tervitamiseks pöörduda tervitatava isiku poole, vaadata talle silma ja võtta valvelseisang. Samal ajal tõsta parem käsi, mille neli sõrme on sirgelt koos ja põial esimese sõrme vastas, järsu liigutusega ja peopesa pööramata meelekohta juurde. Käsi jääb randmest sirgeks, küünarnukk õla kõrgusele; nimetissõrm ja keskmise sõrme otsad puudutavad peakatte äärt või meelekohta. Pärast vastutervitamist või tervitatavast möödumist lasta käsi järsu liigutusega alla ja pöörata pea otse.

Rivitult olevad kaitseväelased tervitavad pärast käsklust **“VALVEL!”**, mille annab kõrgemas auastmes või esimesena ülemat märganud kaitseväelane.

Tervitamine lõpeb pärast tervitatava käsklust **“VABALT!”**, mida kordab tervitajate seas auastmelt kõrgeim või käskluse andnud kaitseväelane.

Joonis 3. Tervitamine peakatteta ja peakattega

Liikumisel väljaspool rivi tuleb tervitamiseks pöörata pea järsu liigutusega tervitatava poole, tõsta kergelt lõuga ja vaadata tervitatavale silma, tõsta parem käsi tõsta üles ja saata peapöördega tervitatavat.

Lähenedes tervitatavale selja tagant, tuleb tervitamist alustada temast möödumise ajal.

Rivis paigal olles antakse tervitamiseks käsklus **“VALVEL!”**. Pärast käsklust tuleb võtta valvelseisang ja käskluse **“PAREMALE (VASAKULE või KESKELE) — VAAT!”** järel pöörata pea järsult kästud suunas, tõsta kergelt lõuga ja vaadata tervitatavale silma. Kui tervitatav liigub, siis saata teda pilgu ja peapöördega.

Rühmaülemad ja temast kõrgemal ametikohal teenivad kaitseväelased tõstavad parema käe tervitusasendisse.

Tervitamise lõpetamisel ravis paigal olles antakse käsklus **“OTSE — VAAT!”**. Selle käskluse järel tuleb pea pöörata järsu liigutusega otse ja jääda valvelseisangusse. Rühmaülemad ja temast kõrgemal ametikohal teenivad kaitseväelased lasevad parema käe alla.

Koondravis liikumisel antakse tervitamiseks käsklused: **“VALVEL, SAMMU —MARSS!”** ja **“PAREMALE (VASAKULE) —VAAT!”**.

Pärast käsklust **“VALVEL, SAMMU—MARSS!”** alustada liikumist valvelsammul, seejuures tuleb samaaegselt vasaku jala mahapanekuga antava täitekäskluse **“PAREMALE (VASAKULE)—VAAT!”** järel teha parema jalaga veel üks samm ning vasaku jala mahapanemise ajal pöörata pea tervitatava poole ja saata teda pilguga.

Rühmaülemad ja temast kõrgemal ametikohal teenivad kaitseväelased tõstavad samaaegselt peapöördega parema käe tervitusasendisse ja peatavad vasaku käe liikumise. Tervitamine lõpeb käsklusega **“TAKTSAMMU— MARSS!”**.

Pärast seda käsklust, mis antakse vasaku jala mahapaneku ajal, teha veel üks samm ja vasaku jala mahapanekul pöörata pea järsu liigutusega otse ning jätkata liikumist taktsammul.

Joonis 4. Tervitamine koondravis

Liikumine ja peatumine. Liikumine ja peatumine on kaitseväelase ja eriti allüksuse riviõppe taseme näitaja. Koondravis liikumine nõuab pidevat ja hoolikat kokkuharjutamist, sest koondravis tuleb tegutseda nagu üks mees.

Koondravis liigutakse vabasammu, taktsammu või valvelsammuga ning taktjooksu, jooksu või kiirjooksuga.

Vabasammu kasutatakse rännakul, halbadel teedel, liikumise ajal kohendamiseks, sildade ületamisel jne. Vabasammuga liikumisel ei ole sammu pikkus ega sagedus täpselt kindlaks määratud. Normaalne liikumiskiirus teedel ei tohi jääda alla 4 km/h. Vabasammul liikumise alustamiseks antakse käsklus **“VABASAMMU — MARSS!”**.

Taktsammu kasutakse koondravis liikumisel. Käskluse **“TAKTSAMMU — MARSS!”** järel tuleb alustada liikumist vasaku jalaga, rõhutades esimest sammu; käed liiguvad hoogsalt sammu taktis vöö kõrguseni ette ja väljasirutatult taha. Sammu pikkus on ligikaudu 80 cm, sagedus 120 sammu minutis.

Valvelsammul liigutakse lühikeste vahemaade puhul ja koondravis tervitamisel.

Käskluse **“VALVELSAMMU — MARSS!”** järel alustatakse liikumist vasaku jalaga: vasak jalg viiakse koos keha raskusega ette ja pannakse kergelt rõhutatult täistallaga maha, kandes seejuures keha raskuse üle vasakule jalale. Jalg tõsta 25 cm kõrgusele ning jala tõstmisel hoida saapanina kergelt alla- ja väljapoole.

Valvelsammu sagedus on 120 sammu minutis, sammu pikkus 80 cm.

Paigalmarssimine. Pärast käsklust **“PAIGAL—MARSS!”** tuleb märkida sammu takti paigal jalgade tõstmise ja mahapanemisega.

Liikumise peatamiseks antakse käsklus **“SEIS!”**. Pärast täitekäsklust teha veel üks samm, panna tagapool olev jalg sammu taktis eesmise kõrvale ja jääda liikumatult valvelseisangusse.

Taktjooksul liikumist alustatakse pärast käsklust **“TAKTJOOKSU — MARSS!”**. Pärast eelkäsklust kõverdada käed küünarliigesest ja tõsta rusikas käed rinna kõrgusele, küünarnukid hoida keha lähedal. Pärast täitekäsklust alustada jooksu vasaku jalaga. Joostakse ühtlase sammu ja sagedusega.

Taktjooksult minnakse üle vastava käskluse järel kas takt- või vabasammule, kiirjooksult ainult vabasammule. Jooksult sammule üleminekuks aeglustatakse pärast eelkäsklust vähehaaval jooksu ja pärast täitekäsklust minnakse sõltuvalt käsklusest üle takt- või vabasammule.

Jooksmist kasutatakse ebatasasel maastikul ja pikemate vahemaade läbimisel.

Kiirjooksuga läbitakse ainult lühikesi vahemaid.

Joonis 5. Liikumine taktsammul

Joonis 6. Liikumine valvelsammul

Jooksmist alustatakse pärast käsklust **“JOOSTES — MARSS!”** ja kiirjooksu pärast käsklust **“KIIRJOOKSU — MARSS—MARSS!”**. Peatumine jooksult toimub kas määratud kohani jõudmisel või pärast käsklust **“SEIS!”**.

Paigal asudes antakse väiksemaks koha muutmiseks käsklus **“KOLM SAMMU PAREMALE (VASEMALE, EDASI, TAGASI) – MARSS!”**.

Edasi ja tagasi liigutakse taktsammul. Peatutakse ilma käskluseta. Liikumisel paremale (vasakule) astuda samm parema (vasaku) jalaga, panna vasak (parem) jalg kiiresti parema

(vasaku) juurde ja niiviisi jätkata liikumist kuni on tehtud määratud arv samme. Pärast peatumist jääda valvelseisangusse.

Joonis 7. Paigalsamm

Joonis 8. Käte asend taktjooksu ajal

Pöörded. Pöörded tehakse nii paigal kui ka liikumisel pärast käsklust “**PAREM (VASAK)** —**POOL!**”.

Paigal pööratakse pärast täitekäsklust parema (vasaku) jala kannal ja teise jala päkal 90° võrra paremale (vasakule), pärast pööret tuuakse tagapool olev jalg lühimat teed mööda eesoleva jala kõrvale. Pärast pööret jäädakse valvelseisangusse. Kogu pööre tehakse kahe võttega ja pöörde ajal jäävad käed liikumatuks.

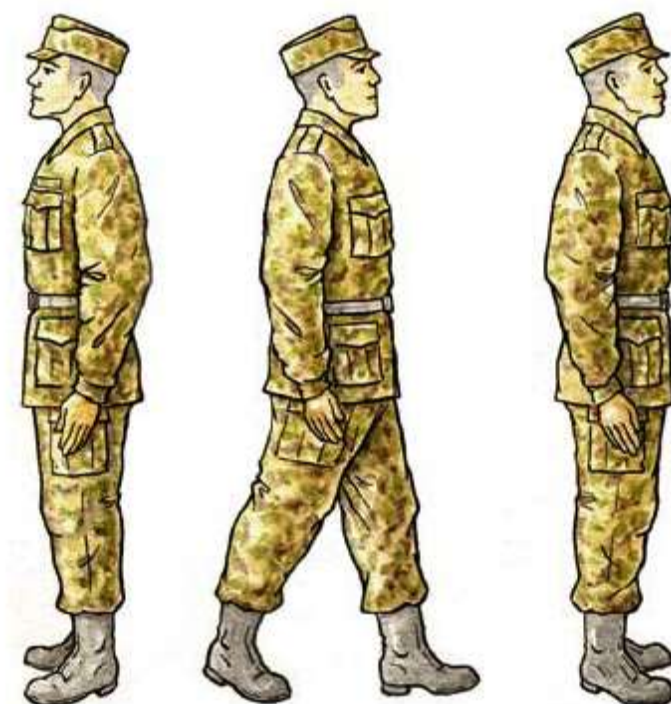
Taktsammuga liikumisel antakse täitekäsklus selle jala mahapaneku ajal, mille poole pööre tehakse. Koos järgmise sammu astumisega pööratakse vasaku (parema) jala päkal 90° võrra paremale (vasakule), pöördega samaaegselt sirutatakse välja parem (vasak) jalg sammuks uues suunas ja jätkatakse liikumist.

Vabasammuga liikumisel ja jooksu ajal tehakse pööre vabalt.

Käskluse **“ÜMBER— PÖÖRD!”** puhul pööratakse paigal olles vasaku jala kannal ja parema jala päkal 180° võrra ümber vasaku õla, pärast pööret tuuakse parem jalg lühimat teed mööda järsult vasaku jala kõrvale ning jäädakse valvelseisangusse.

Taktsammuga liikumisel antakse täitekäsklus parema jala mahapaneku ajal. Seejärel tehakse vasaku jalaga veel täissamm edasi, parem jalg asetatakse poole sammu kaugusele vasaku jala ette maha, pööratakse mõlema jala päkkadel 180° võrra ümber vasaku õla, viiakse keha raskus paremale jalale ja jätkatakse vasaku jalaga liikumist uues suunas.

Vabasammuga liikumise ja jooksu ajal tehakse pöörded vabalt. Valvel- ja paigalsammuga liikumisel pöörded ei tehta.

Joonis 9. Käskluse “ÜMBER — PÖÖRD” täitmine

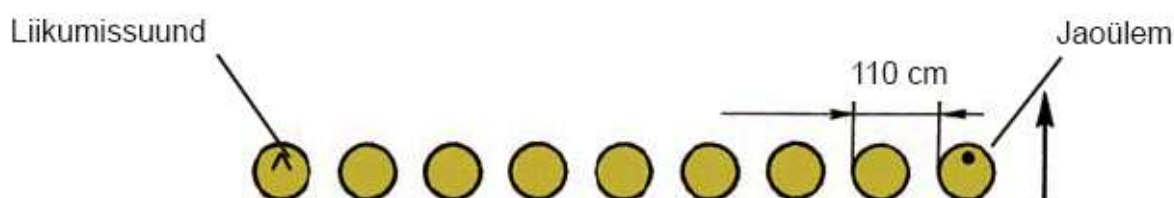
Jagu (sk.salk)

Jagu on rühma koosseisu kuuluv allüksus, mis koosneb jaoülemast, jaoülema abist ja reeglina seitsmest sõdurist. Jao **alussõdur** on tavaliselt rivis jaoülemast järgmine kaitseväelane, kelle järgi kogu jagu joondub, liigub ja tegutseb. Vajaduse korral määrab jaoülem alussõduri nimeliselt.

Koondravis rivistatakse jagu:

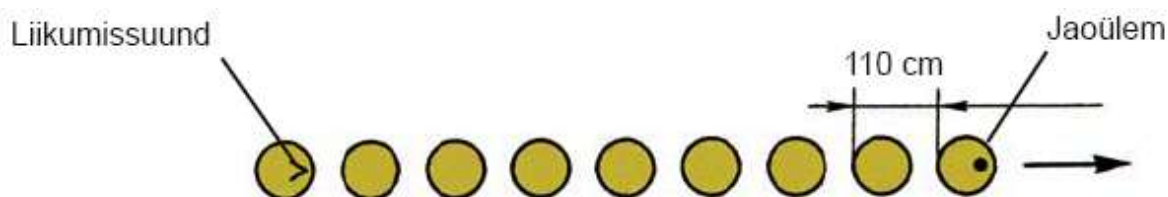
- ühte viirgu,
- ühekaupa kolonni,
- kaheviirulisele joonele,
- kahekaupa kolonni.

Jagu koondravis. Jao **üheviirulisel joonel** asuvad sõdurid üksteise kõrval, moodustades ühe sirgjoone. Sõdurite vahekaugus on 110 cm, mida arvestatakse ühe sõduri jalakannast kuni tema kõrval seisva sõduri jalakannani. Jaoülem asub jao paremal tiival.

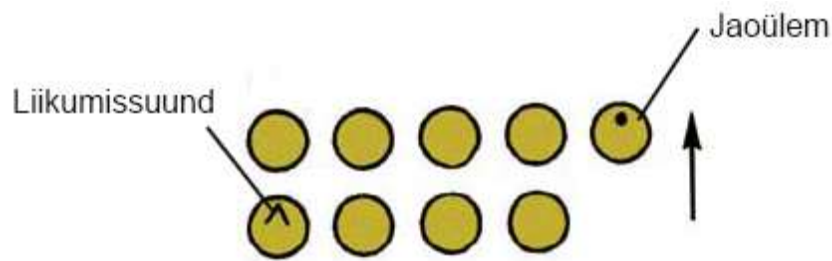
Joonis 10. Laskurjao üheviiruline joon

Jao **ühekaupa kolonn** on paremale pööratud jao üheviiruline joon. Sõdurid asuvad üksteise taga ja moodustavad ühe sirgjoone. Sõdurite vahekaugus on 110 cm ja jaoülem asub kolonni alguses.

Joonis 11. Jagu ühekaupa kolonnis

Jao rivistamisel **kaheviirulisele joonele** jagatakse jagu kaheks pooljagaks, millest üks pooljagu seisab teise taga. Vahed ja kaugused on samasugused nagu üheviirulise joone puhul. Jaoülem asub paremal tiival esimese pooljao joonel.

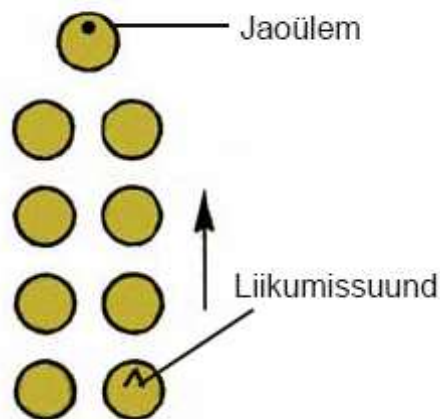

Joonis 12. Jagu kaheviirulisel joonel

Jao **kahekaupa kolonn** on paremale pööratud jagu kaheviirulisel joonel. Teine pooljagu asub esimese pooljao kõrval paremal. Kaugused ja vahed on samasugused nagu kaheviirulise joone puhul. Jaoülem asub kahe pooljao keskel.

Jagu koguneb joonele ainult paigal olles. Kolonni koguneb jagu nii paigal kui ka liikumise ajal. Harilikult koguneb jagu kiirjooksuga jaoülema selja taha.

Jao õpetamisel asub jaoülem seal, kus tal on parem alluvaid suunata.

Joonis 13. Jagu kahekaupa kolonnis

Jao kogunemine joonele. Jagu koguneb joonele pärast käsklust “**JAGU, JOONELE — KOGU!**”.

Rivistuda tuleb jaoülem kõrvale: jaoülem näitab käega joone, kuhu jagu peab kogunema, sirutades selleks vasaku (parema) käe küljele keha suhtes 90°-se nurga all. Alussõdur asub jaoülema kõrvale nii, et jaoülema väljasirutatud käe sõrmed võiksid puudutada tema õlga. Jagu rivistub tema järel joonele nii, et iga mees sirutab vasaku (parema) käe välja, puudutades vasakul (paremal) oleva kaitseväelase õlga. Siis pööratakse pea paremale ning tõstetakse veidi lõuga, et näha endast neljanda mehe rinda.

Pärast alussõduri kohaleasumist laseb jaoülem käe alla, astub parema jalaga sammu ette, pöörates end samal ajal vasakule ja kontrollib käskluse täitmist.

Joondumise kontrollimiseks võib jaoülem vajaduse korral oma kohalt lahkuda.

Joondumise lõpetamiseks annab jaoülem käskluse “**VALVEL!**” ja läheb oma kohale rivis. Pärast seda käsklust lastakse käsi alla ja pööratakse pea otse. Kogunemiseks kaheviirulisele joonele antakse käsklus “**JOONELE KAHE VIIRGU—KOGU!**”.

Jaogunemine kolonni. Jagu koguneb kolonni käskluse “**JAGU, KOLONNI—KOGU!**” järel.

Jaoulem näitab kolonni alguspunkti, tõstes parema (vasaku) käe otse üles.

Alussõdur asub jaoülema taha ning jagu rivistub alussõduri selja taha kolonni, joondudes niiviisi, et iga mees näeks ainult eesesisva sõduri kukalt.

Õige kauguse võtmiseks sirutatakse vasak käsi ette, puudutades eesesisja selga.

Pärast alussõduri kohale asumist pöörduvad jaoülem ümber ja kontrollib käskluse täitmist.

Joondumise kontrollimiseks võib jaoülem oma kohalt liikuda.

Joondumise lõpetamiseks annab jaoülem käskluse “**VALVEL!**” ja pöörduvad ümber. Pärast käsklust lastakse käsi alla.

Kogunemiseks kahekaupa kolonni antakse käsklus “**KAHEKAUPA KOLONNI—KOGU!**”.

Paigalseisva jao joondumise viimistlemiseks antakse vajaduse korral käsklus “**JAGU—JOONDU!**”.

Joondumine lõpetatakse käskluse “**VALVEL!**” järel. Vajadusel joondatakse jagu vasakul tiival või jao keskel oleva alussõduri selja taha.

Liikumine ravis. Jagu liigub harilikult kolonnis, joonele rivistatuna liigutakse ainult siis, kui on vaja teha väiksemaid ümberpaigutusi.

Jagu liigub, peatub, muudab sammu ja teeb pöördeid samade käskluste ja juhiste järgi, mis kehtivad üksiksõduri kohta. Liikumissuuna, sammu õige pikkuse ja sageduse eest vastutab jaoülem.

Eelkäskluse järel võtab jaoülem (alussõdur) määratud suuna või valib selle iseseisvalt. Täitekäskluse järel hakkab jagu liikuma korraga, joondudes kuklasse ja külgsuunas ning hoides õiget kaugust ja vahet. Ebaõiged kaugused ja vahed parandatakse liikumise ajal vähehaaval.

Rivi ette kutsumine. Rivi ette kutsumiseks antakse käsklused “**REAMEES KASK!**” ja “**VIIS SAMMU RIVI ETTE – MARSS!**” Kuulnud oma nime, vastab kaitsevaelane selgelt “**MINA!**” ning täitekäskluse järel alustab liikumist vasaku jalaga; teinud kästud arv samme, peatub ja pöörduvad näoga rivi poole ning jääb valvelseisangusse.

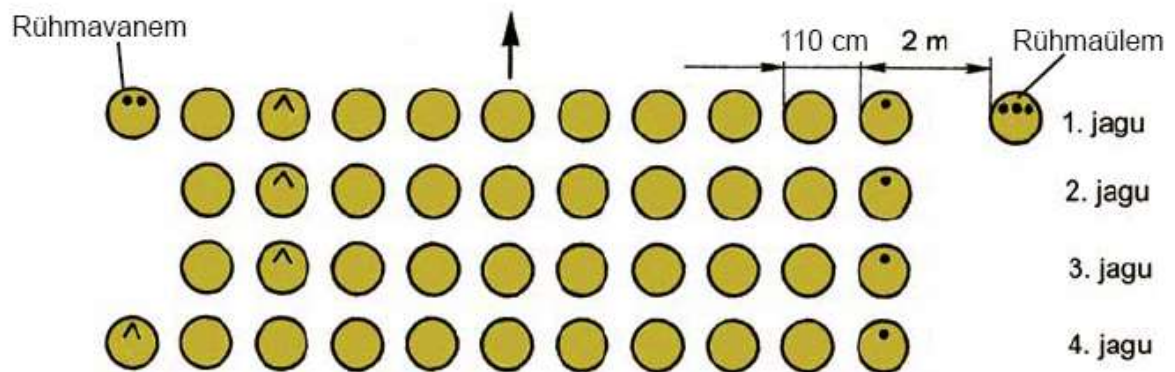
Rühm

Rühm on kompanii koosseisu kuuluv allüksus, mis koosneb 2–4 jaost (*sk.salgast*). Rühma põhivõimekoostised on rühmajoon ja rühmakolonn. Vajadusel võib rühma rivistada joonele ühte või kahte viirgu ning ühe- või kahekaupa kolonni.

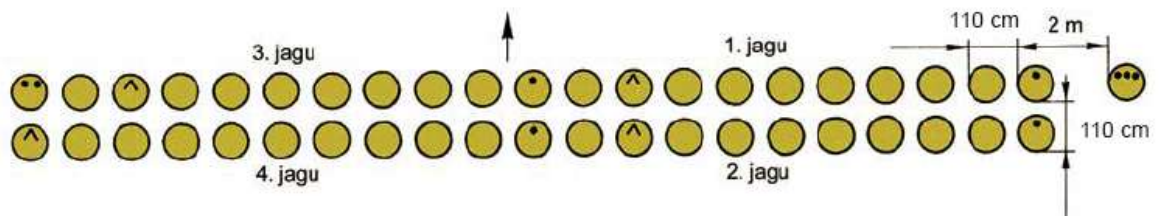
Rühm koguneb joonele ainult paigal, kolonni kogunetakse nii paigal kui ka liikumisel. Joone alusjagu on esimene jagu, kui see pole käskluses teisiti määratud. Alusjagu koguneb ja rivistub rühmaülemast vasakul, ülejäänud jaod asuvad oma kohale alusjao järgi vastavalt käsklusele.

Rühma joondumise viimistlemiseks antakse käsklus “**RÜHM —JOONDU!**”

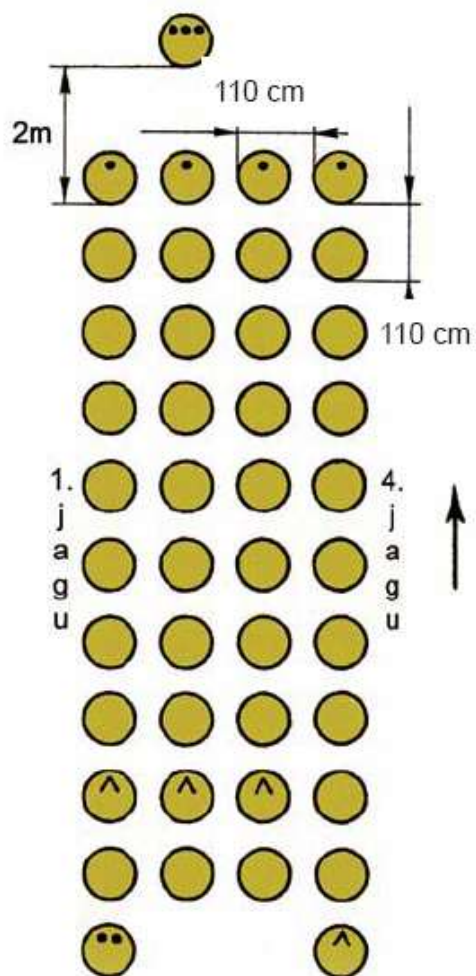
Rühm joondub alusjao järgi kuklasse ja külgsuunas. Joondumine lõpetatakse käskluse “**VALVEL!**” järel.

Joonis 14. Rühmajoon

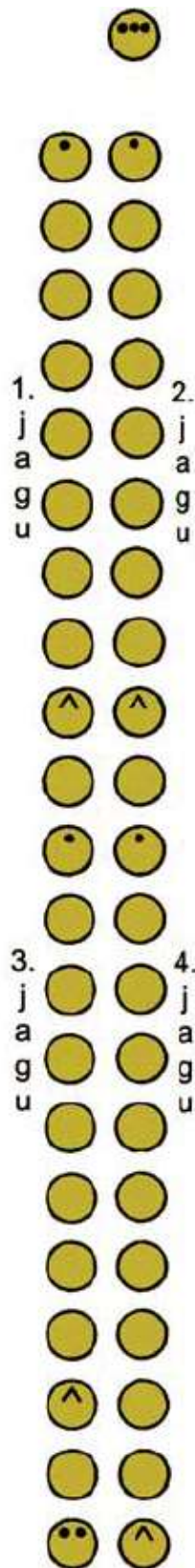

Joonis 15. Rühm kaheviirulisel joonel

Joonis 16. Rühmakolonn

Kolonn alusjagu on teine jagu (ühekaupa kolonnis esimene). Alusjagu koguneb ja rivistub rühmaülema taha, ülejäänud jaod asuvad oma kohtadele alusjao järgi vastavalt käsklusele.

Joonis 17. Rühm kahekaupa kolonnis

Eesti lipu kasutamise kord ja hea tava

Alates 1. jaanuarist 2006.a. reguleerib Eesti lipu kasutamist “Eesti lipu seadus”, mis võeti vastu 23. märtsil 2005.a. ning ajalooliselt väljakujunenud hea tava. Seaduses on antud Eesti lipu kirjeldus. Selle seadusega sätestati esmakordselt mõiste “Eesti lipp” riigilipu ja rahvuslipu tähenduses.

Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7:11, heisatava lipu ja kandelipu tavasuurus on 105x165 sentimeetrit.

Seaduses on ka Vabariigi Presidendi lipu kirjeldus. Analoogselt enne 1940. aastat kehtinud lipuseadusega on sätestatud, et riigivõimu teostava asutuse lipp on erimärgiga Eesti lipp, mille kirjelduse kehtestab Vabariigi Valitsus.

Sellised erimärgiga lipud on kaitseministri lipp, mereväe lipp, postilipp, tollilipp ja piirivalve lipp. Erimärgiga lipud on sisuliselt riigilipu erikujud.

Riigilipu õige sinine värvus on seaduse kohaselt rahvusvahelise PANTONE värvitabeli järgi 285C.

“Eesti lipu seaduses” (RT I 2005, 78, 1294) on antud üksikasjalikud juhised lipu kasutamise kohta: lipupäevad, lippude heiskamise ja langetamise ajad, erinevate lippude paigutamise järjekord jms.

Eesti lipu heiskamine

Heisatav lipp peab vastama seadusega kehtestatud etalonile ning olema puhas ja terve.

Eesti lipu heiskamise päevad (lipupäevad) on pühade ja tähtpäevade seadusega kehtestatud riigipühad ja riiklikud tähtpäevad, välja arvatud kiriklikud pühad. Vabariigi Valitsuse korraldusel võidakse välja kuulutada ka teisi lipupäevi.

Eesti lipp heisatakse iga päev Tallinnas Pika Hermannini torni. Alaliselt heisatakse Eesti lipp Riigikogu, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu, kohtu, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, ministeeriumi, Eesti Panga, maavalitsuse ning valla- ja linnavolikogu, valla- ja linnavalitsuse hoonele ning piiripunktis.

Eesti lipu heiskavad alaliselt ka Eesti välisesindused, arvestades asukohamaa seaduseid ja tavasid.

Kohaliku omavalitsuse volikogu võib määrata omavalitsuse territooriumil koha, kus Eesti lipp heisatakse alaliselt.

Vastavalt seadusele põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, rakenduskõrgkooli ja ülikooli hoonel heisatakse kõigil koolipäevadel Eesti lipp. Koolihoonel on võimalik hoida Eesti lipp heisatuna alaliselt.

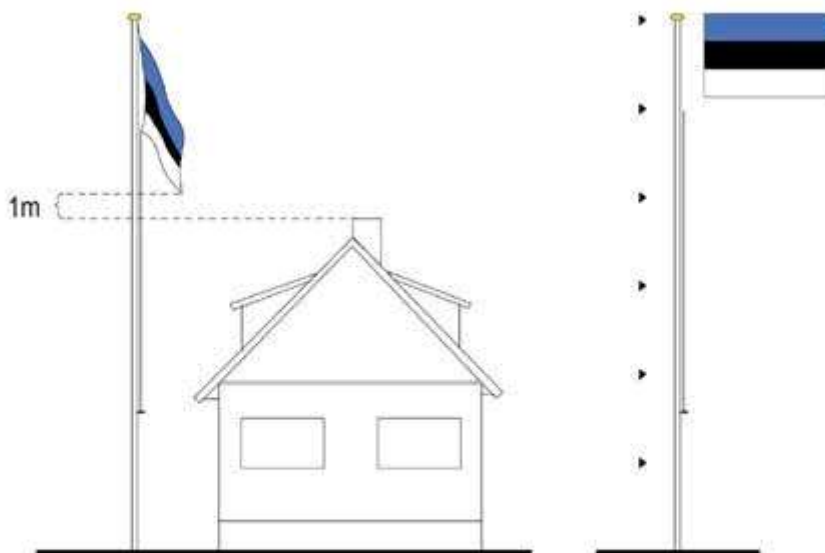
Alaliselt heisatud Eesti lipp peab olema pimedal ajal valgustatud.

Eesti lipp heisatakse riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste, muude organite, avalik-õiguslike ning juriidiliste isikute hoonetele lipupäevadel päikesetõusul, kuid mitte hiljem kui kell 8.00, ja langetatakse päikeseloojangul, kuid mitte hiljem kui kell 22.00.

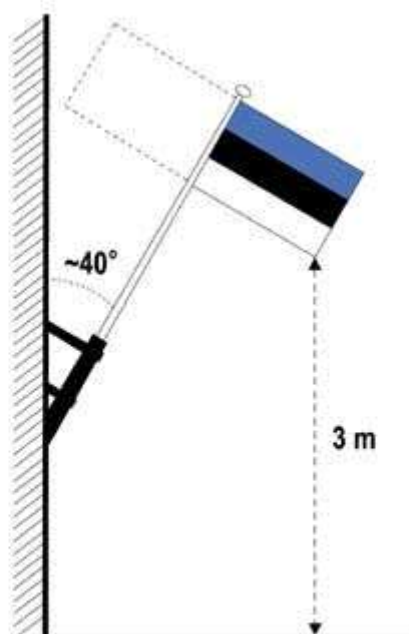
Kolmel lipupäeval – iseseisvuspäeval, võidupühal ja taasiseseisvumispäeval heisatakse lipud lisaks eelpool loetletutele veel eraõiguslike juriidiliste ning füüsiliste isikute hoonetele ja elamutele. Samas on eelnimetatutel õigus heisata Eesti lipp ka muudel lipupäevadel.

Eesti lippu jaaniööl ei langetata. Eesti lippu võib heisata avalikel üritustel. Igäühel on õigus, järgides “Eesti lipu seaduse” sätteid ning head tava, heisata soovi korral lipp ka muudel päevadel. Lipu heiskamisega on sobiv tähistada perekondlikke sündmusi ja tähtpäevi.

Eesti lipp heisatakse hoone peasissekäigu juurde või mujale selleks sobivasse kohta kas lipuvardaga vastavasse hoidjasse või lipumasti.

Lipumasti paigutus ja pikkus

Seinalipu paigutus

Maapinnalt tõusva lipumasti puhul on sobiv lipu laius ligikaudu 1/6 masti kõrgusest, seinavõi katuselipuvarda puhul on see suhe ligikaudu 1/3 varda pikkusest. Seega normaalmõõtmetega Eesti lippu kasutades on maast tõusva lipumasti kõrgus ligikaudu kuus meetrit, seinalipuvarda pikkus on ligikaudu kolm meetrit. Lipumasti kõrgus on soovitatav valida arvestades ümbruses olevaid puid, ehitisi jms.

Loomulikult on soovitatav valida lipumast tema püstitamise kohale (arvestades ümbruses olevaid puid, ehitisi jms) sobiva kõrgusega. Kui mast on valitud kõrgem kui 6 meetrit, siis tuleb hankida ka masti kõrgusele vastavas mõõtkavas suurem lipp.

Kõrgel katusel olev lipp peaks olema suhteliselt suurem kui seinalipp, sest lipu suuruse valimisel tuleb arvestada ka hoone kõrgust.

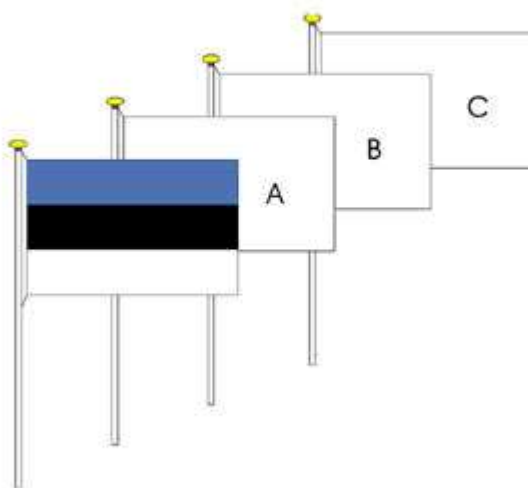
Lipuvardad tuleb paigutada nii, et lehviv lipp ei ulatuks vastu katust, seinat või teise lipu varrast.

Heisatud lipu alumine serv peab jääma maapinnast vähemalt kolme meetri kõrgusele.

Rahvusvahelistel üritustel on heaks kombeks heisata koos Eesti lipuga külaliste riigilipud. Kui Eesti lipp heisatakse koos teiste lippudega, asetatakse eesti lipp auväärseimale kohale. Teiste riikide lipud paigutatakse Eesti lipu järel prantsuskeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras. Ainult Euroopa Liidu liikmesriikide lippude heiskamisel paigutatakse riigilipud omakeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras. Prantsuskeelsete ja Euroopa Liidu omakeelsete riiginimede tähestikuline järjekord avaldatakse riigisekretäri teadaandena Riigi Teataja Lisas. Kui eri maade lippe on paaritu arv, siis Eesti riigilipp paigutatakse lipurivi keskele. Välisriigi või riikide lipud saab paigutada ka nii, et Eesti lipud on lipurivi kummaski otsas.

Kui Eesti lipp heisatakse koos teise riigi lipuga ning rahvusvahelise organisatsiooni lipuga ja Eesti maakonna, linna, valla või muu lipuga, paigutatakse Eesti maakonna, linna või valla lipp või muu lipp rahvusvahelise organisatsiooni lipust lipurivi tagant vaadatuna vasakule. Maakonna, linna, valla ja muud lipud ei või olla riigilipust suuremad.

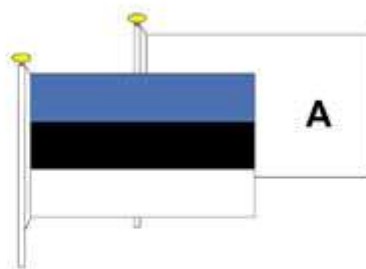
Eesti lipu heiskamine

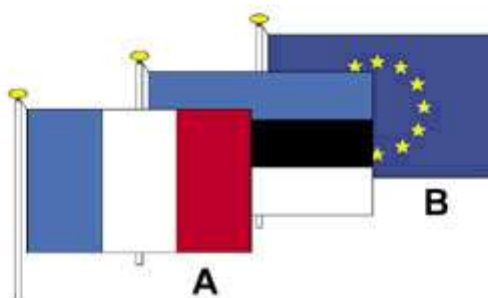
*Lippude paigutamine rahvusvahelise üldreegli järgi:
Eesti lipp paigutatakse kõige auväärsemale kohale
(heraldiline parem pool, vt. lk 10); teiste riikide lipud*

Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu, Riigikontrolli, Õiguskantsleri, ministeeriumi, Eesti Panga, Kaitsejõudude Peastaabi, maavalitsuse, valla- ja linnavolikogu ning valla- ja linnavalitsuse hoonele või hoone juures asuvatesse lipumastidesse heisatakse koos Eesti lipuga Euroopa Liidu lipp Euroopa päeval ja Euroopa Parlamendi valimise päeval. Vabariigi Valitsus määrab piiripunktid, kus koos Eesti lipuga heisatakse alaliselt Euroopa Liidu lipp. Eesti välisesinduse hoonel Euroopa Liidu lipu heiskamise kohta annab juhiseid väliminister. Euroopa Liidu lipp heisatakse koos Eesti lipuga.

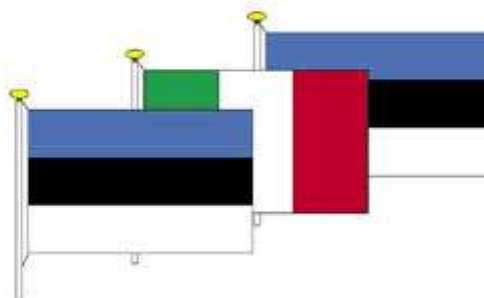
Näiteid lippude paigutamise järjekorrast

Kabe lipu paigutamine rahvusvabellise üldreegli järgi.

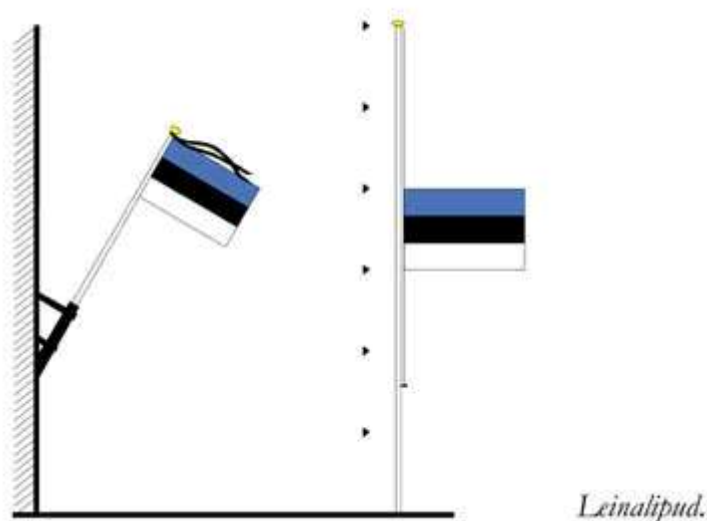
Kolme masti rivi: Eesti lipp keskel, vasakul võõrriigi lipp, paremal organisatsiooni (Euroopa Liidu) lipp.

Kolme masti rivi: võõrriigi lipp keskel, vasakul ja paremal Eesti lipp.

Lipud heisatakse eraldi, ühesuguse pikkusega lipuvardasse või -masti ja Eesti lipuga samale kõrgusele. Heisatavad lipud on võrdse laiussega. Vabariigi Presidendi lipp paigutatakse Eesti lipust lipurivi tagant vaadatuna paremale ja välisriigi riigipea lipp vasakule.

Leina tähistamiseks heisatakse Eesti lipp leinalipuna. Neil juhtudel kinnitatakse seinalipu (kandelipu) lipuvarda ülemisse otsa 50 kuni 100 mm laiune must lint, mille mõlemad otsad ulatuvad lipu laiust pidi kuni lipukanga alumise servani. Lipumasti heisatakse leinalipp ilma musta lindita poolde lipumasti nii, et lipu alumine äär asuks masti keskel. Selleks tõmmatakse lipp algul aeglaselt lipumasti tippu ja seejärel langetatakse nii, et lipu alläär on lipuvarda keskkohal. Leinalipu langetamiseks tõmmatakse lipp jällegi lipumasti tippu ja seejärel langetatakse.

Lipu heiskamine õnnestub paremini kahekesi. Üks heiskaja kinnitab lipunööri lipu nurkade külge, teine hoiab samal ajal lippu nii, et see ei puutuks maapinda või läheduses olevaid esemeid. Tuulise ilmaga heisatakse lipp lipumasti allatuult küljest, et lipp ei mässuks ümber masti. Lipp heisatakse rahulike tõmmetega, hoides samal ajal lipu alanurgast tulevat lipunööri parajalt pingul. Lipp tõmmatakse alati masti tipuni. Pinguli lipunöörid võib keerata kord või paar masti ümber, et need tuules vastu masti ei peksleks. Seejärel kinnitatakse algul tõstenöör ja siis langetusnöör masti allosas oleva kinnituskonksu külge.

Lipu langetamisel võtab abistaja lipu vastu nii, et see ei puutuks maapinda. Nöördest vabastatud lipp pannakse kahekesi korralikult kokku ja asetatakse hoiukarpi või -kotti, mis pannakse lipu säilitamiseks sobivasse kohta.

Surnud sõjaväelasele ning riigi- või ühiskonnategelasele korraldatava sõjaväelise või riikliku matuse kombetalituse ajaks võidakse lahkunu puusärk austuse märgiks katta riigilipuga.

Üldlevinud rahvusvahelise tava kohaselt paigutatakse lipp puusärgile nii, et lipu ülemine, vardapoolne nurk oleks lahkunu vasaku õla kohal.

Eesti lipp peaks katma puusärki selliselt, et lipu sinine laid asetuks tinglikult surnu vasaku külje kohal. Seejuures ei tohi lipp puutuda maapinda.

Pärast mälestusteenistuse lõppemist võtavad selleks määratud isikud puusärgilt enne selle hauda laskmist või krematooriumisse saatmist lipu ning voldivad kokku.

Soovi korral võib anda kirstu katmisel kasutatud kokkuvolditud lipu mälestuseks lahkunu lähimatele omastele.

Kandelipp

Eesti lipu kandelipuna kasutamiseks moodustatakse lipuvahtkond, mis koosneb lipukandjast ja kahest lipuvalvurist. Kui üks lipuvalvureist on naine, siis asub ta lipukandja paremal küljel. Lipukandja ja -valvurid peaksid olema ühesuguses (ühevärvilises) riietuses ning valgetes kinnastes. Lipuvalvurid kannavad sinimustvalget 10–15 cm laiust ja umbes 2 m pikkust õlalinti. Õlalint on mehel üle parema ja naisel üle vasema õla ning seotud puusa kõrgusele, kusjuures sõlmest ripuvad lindiotsad on enamvähem ühepikkused. Õlalinti ei kasutata rahvariiete ja vormirõivaste puhul.

Lipu kandmist kergendab tupega varustatud kandevöö, mis on lipukandjal üle vasema õla. Lippu kantakse võimalikult püstiasendis või veidi ettepoole kaldu, kandja keha keskkohal. Kandja hoiab lipuvarrast tugevalt, vasaku käega umbes õlakõrguselt, paremaga veidi altpoolt, toetades küünarnukid vastu keha nii, et lipp kandes ei kõiguks.

Kandelipu maha toetamiseks tõstab lipukandja lipuvarda otsa kandevöö tupest ja laseb selle püstiselt keha paremale küljele maha.

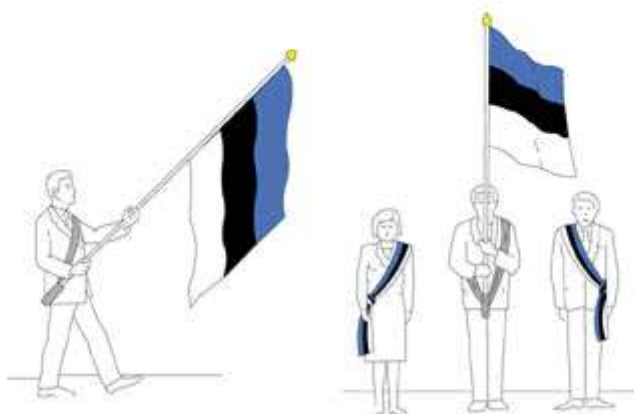
Kandelipuga antakse au Eesti ja välismaa riigijuhtidele, Eesti ja välisriigi hümnide esitamise ajal, lahkunule matusetalitusel. Auandmiseks kallutatakse lipp aeglaselt 45° võrra ettepoole. Liikudes alustatakse auandmist umbes viis meetrit enne austatavat objekti (isikut või kohta) ning lõpetatakse umbes 1 meetri peale austatavat objekti lipu püstiasendisse tõstmisega.

Maakondade, linnade, valdade, asutuste ja organisatsioonide lipud annavad lisaks eeltoodule au ka Eesti ja välisriigi lipule selle heiskamise, langetamise, samuti sellest möödumise või näiteks pidusaali toomise ja väljaviimise ajal.

Palvetalituse ajal kallutatakse maha toetuva vardaga riigilipp ettepoole nii, et lippu hoidev parema käe käsivars on sirge. Palvetalituse lõppedes tõstetakse lipp jälle püstiasendisse.

Heraudiline parem ja vasak pool määratakse lipukandja suhtes.

Lipp pidusaalis

Eesti lipp ja võimalikud muud lipud (näiteks koolilipp) võidakse tuua saali enne piduürituse algust ja paigutada publiku ees põrandal või seinal asuvatesse lipualustesse. Lipu soovitatav kalle lipualuses on 30°–40°. Eesti lipp asetatakse kõige auväärsemale kohale, publiku poolt vaadates teistest lippudest vasakule.

Lipud võib tuua saali pärast piduliste kogunemist kohtadele. Lippude saabudes ja lahkudes tõusevad pidulised püsti ja pöörduvad näoga lippude poole.

Enne Eesti lippu võidakse saali tuua maakondade, linnade, asutuste jm lipud, mis asetuvad rivisse piki vahekäiku. Eesti lipu saabudes annavad rivistunud lipud au ja järgnevad sellele.

Kui kõik lipud tuuakse saali ühe rühmana, on Eesti lipp rongkäigus esimene. Kui piduüritus kestab kaua, võidakse lipud pärast ürituse avamist paigutada lipualustesse nende tähtsuse järjekorras. Eesti lipp, välisriikide lipud riikide prantsuskeelsete nimede järjestuses; Eesti maakondade lipud ning linnade ja valdade lipud nende eestikeelsete nimede tähestikulises järjestuses, siis asutuste ja koolide lipud.

Kui lipukandja on pannud lipu lipualusesse, siis võib ta koos lipuvalvuritega eemalduda kuni ürituse lõpuni. Ürituse lõpus tõstetakse alustest kõigepealt muud lipud ja siis võtab lipuvahtkond Eesti lipu.

Eesti lipp lahkub esimesena ja teised lipud annavad sellele taas au. Seejärel lahkuvad teised lipud ning lõpuks pidulised.

Lipud võidakse saalist ära viia ka alles pärast ürituse lõppemist, kui publik on lahkunud.

Vertikaalselt riputatud lipu ülemine (Eesti lipul - sinine) serv peab asuma vaataja poolt nähtuna vasakul. Kõnepuldi taha seinalle paigutatud lipukangas peab asetsema kõnelejast kõrgemal. Kõnepuldi kõrvale vastavasse hoidjasse püsti pandud vardaga riigilipp asub saalist vaadatuna puldist vasakul, nii et lipukangas ei puutu vastu põrandat.

Lipud rongkäigus

Rongkäigus hoitakse lipud avatult kandeasendis. Eesti lipp liigub alati teiste lippude ees koos lipuvahtkonnaga. Üks võimalik rongkäigu järjestus:

- orkester, kaugus Eesti lipust 6–10 m;
- Eesti lipp, kaugus rongkäigu juhust 5 m;
- rongkäigu juht, kaugus organisatsiooni lipust 4 m;
- organisatsiooni lipp, kaugus marssijate esimese rivini 4m;
- marssijad.

Rongkäigus võidakse kasutada ka mitmest lipust (näiteks 3x3 või 4x4 lippu) moodustatud koondrühma ilma lipuvahtkonnata. Kui paraadil on välisriikide lippe, järgnevad need Eesti lipule prantsuskeelsete riiginimede tähestikulises järjekorras. Seejärel tulevad maakondade,

linnade jt lipud, mis võivad olla kas koondrühmana või siis üksikult iga maakonna, linna jm esindajate ees. Viimasel juhul on igal lipul eraldi lipuvahtkond.

Eesti lipu kasutamine laevadel

Laevas on lipul täita tähtis sümboolne roll. Kohtudes meredel teiste riikide alustega ja külastades erinevate maade sadamaid, annab lipp teada laeva päritoluriigi.

Merel eristatakse laeva vööri, masti ja ahtrisse heisatavaid lippe. Vana meretava järgi on laeval kõige auväärsem koht ning võimu sümbol laeva ahter. Seetõttu heisatakse laeva riiklikku kuuluvust näitav lipp (riigilipp) ahtrisse ja seda nimetatakse ahtrilipuks.

Laeva vöörilipp (güüs), mis tänapäeval on peamiselt sõjalaevastiku lipp, heisatakse laeva vööri sõjalaeva sadamas või ankrus seistes.

Laeva masti heisatakse ametiisikute ja organisatsioonide lipud (plagud), vimplid ning signaalvimplid.

Vastavalt “Laeva lipuõiguse ja laevaregistrise seadusele” kannab Eesti lippu laev, mille omanik on Eesti Vabariik, kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik.

Eesti lippu kannab ka merelaev, mille omanik on Eesti kodanik elukohaga Eestis, täis- ja usaldusühing, mis asub Eestis ja kus Eesti osanikel on häälteenus. Samuti kannab Eesti lippu merelaev, mille omanik on muu eraõiguslik juriidiline isik, mis asub Eestis ja mille juhatuses või sellega võrdsustatud organis on enamuses Eesti kodanikud.

Laevale väljastatud lipudokument tõendab, et laeval on lubatud kanda Eesti lippu. Lipudokumendid on merelaevatunnistus, liputunnistus, siseveelaevatunnistus, väikelaeva tunnistus, laevapilet ja ajutine liputunnistus.

Enne lipudokumendi väljastamist ei ole lubatud laeval Eesti lippu heisata.

Lisaks merelaevadele on olemas siseveelaevad, mis on mõeldud sõiduks sisevetel ning väikelaevad.

Väikelaevad on seaduse kohaselt alla 12-meetrise üldpikkusega laevad. Purjejahtlaev või kaater loetakse väikelaevaks, kui tema üldpikkus on alla 24 meetri ja ta ei ole kantud laevaregistrisse, vaid väikelaevaregistrisse.

Väikelaeval on õigus kanda Eesti lippu siis, kui ta on kantud väikelaevaregistrisse. Sportlaevad võivad kanda kohalikus sõidus ahtrilipuna oma jahtklubi lippu või Eesti Jahtklubide Liidu lippu vastavalt kehtivatele eeskirjadele.

Lippudega seonduva kombestiku ja nende kasutamise merel võiks jagada kahte suurde rühma:

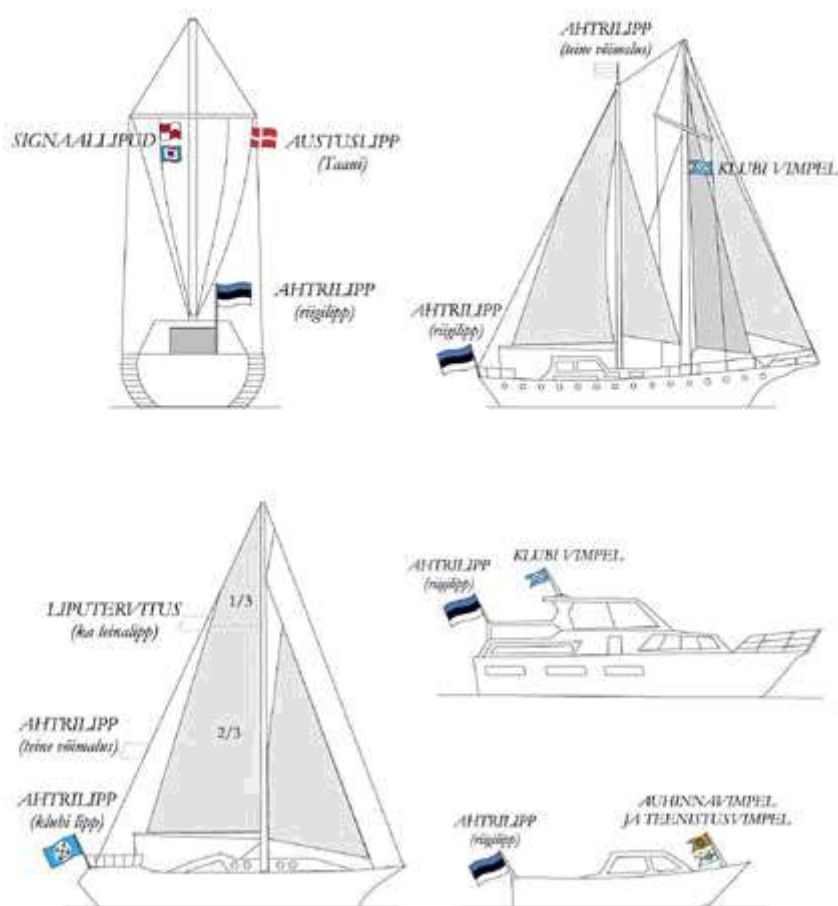
Esiteks on ahtrilipuks oleva Eesti lipuga seotud tegevused, mis on suures osas täpselt reguleeritud Eesti õigusaktidega. Lisaks sellele tuleb arvestada ka rahvusvahelise mereõiguse lepingute ja konventsioonidega kehtestatud vastavaid sätteid.

Teiseks põhineb suur osa lipukombestikust aastasadade jooksul kujunenud rahvusvahelistel meretavadel, mis ei ole küll rangelt kohustuslikud, kuid mille järgimine või mittejärgimine näitab, kuidas keegi järgib meremeeste häid käitumistraditsioone.

Nii heisatakse ja langetatakse laeval Eesti lipp (ahtrilipp) üldjuhul Eesti lipu seaduses ettenähtud aegadel.

Välisriigi sadamas peab laev kandma oma riigi lippu, mida tuleb pimedal ajal valgustada. Välissadamates tuleb lipukandmisel juhinduda sealsetest eeskirjadest.

Lippude ja vimplite alustele paigutamise näiteid.

Ahtrilipp peab olema suurem muudest laeval olevatest lippudest ja vimplitest. Lipu suurus, samuti lipuvarda pikkus sõltub aluse pikkusest.

Lipp peab olema terve ja puhas ning ta kinnitatakse ca 10o–15o tahapoolle kaldu olevasse lipuvardasse. Lipp peab olema paigutatud selliselt, et ta ei ulatuks vette ega tekile ja ei varjaks laeva ahtrituld. Arvestada tuleb ka seda, et lippu ei tahmaks laeva mootorist väljuvad heitgaasid.

Kui laeva ehituslikest erisustest sõltuvalt ahtrilippu ahtris kanda ei saa, siis võib lipu heisata aluse ahtripoolse masti (besaanmasti) topivardasse, jahi ahterstaagile, mootorpaatidel aga signaalmasti kahvlisse, kuid vähemalt 1,5 m kõrgusele aluse tekist.

Kodusadamates, kui meeskonnaliikmed alusel ei viibi, alus lippe ei kann.

Väikesed alused nagu näiteks sõudepaadid, svertpaadid, väikesed mootorpaadid jms tavaliselt ahtrilippu ei kanna.

Vana rahvusvahelise tava kohaselt tsiviillaevad tervitavad lipuga mööduvat sõjalaeva esimesena, millele viimane tavaliselt ka vastab. Ka vastutulevaid või mööduvaid tsiviillaevu võib lipuga tervitada. Kaubalaevad tervitavad esimesena reisilaevu. Seejuures on tervitamine vabatahtlik, kuid tervitusele vastamist peetakse kohustuslikuks. Tervitatakse samuti läheduses olevaid jahte ja mootorpaate, millistel on heisatud lipp.

Liputervituseks võidakse ahtrilipp koos vardaga tõsta horisontaalselt öla kõrgusele ahtri (laeva kiiluvee) suunas. Besaanmastis või statsionaarses lipumastis olev lipp langetatakse tervituseks 1/3 lipumasti kõrguse võrra. Vastutervituse saamisel või ka mittesaamisel paigutatakse lipp endisesse asendisse. Vimplitega ei tervitata.

Teise riigi territoriaalvetes sõitmise ajaks heisatakse austusavaldusena selle riigi vastu tema väikelipp (austuslipp ehk viisakuslipp). Austuslipp heisatakse rahvusvaheliste tavade kohaselt laeva masti parempoolse saalingu alla või mootorpaatidel signaalmastist paremale. Austuslipp tõstetakse hommikul ahtrilipu heiskamise järel ja lastakse alla õhtul enne ahtrilipu langetamist. Austuslipu alla ei paigutata teisi lippe või vimplid. Avamerel tavaliselt austuslippu ei kasutata.

Kui jahil või mootorpaadis viibib aukülalisena välisriigi kodanik, siis võib temale osutada austust sellega, et vasaku saalingu alla heisatakse tema koduriigi väikelipp.

Leinalippu kannab sadamas olev alus riikliku leina, laeva omaniku jm isiku surma ja matuse puhul; samuti siis, kui laeva pardal on surnu (või urn surnu põrmuga). Sel juhtumil kannab laev leinalippu ka sõidu ajal.

Leina märgiks tõstetakse lipp alul masti tippu ning seejärel langetatakse 1/3 lipumasti kõrguse võrra. Leina lõpetamisel tõstetakse lipp jällegi algul masti tippu ja seejärel lastakse alla.

Leinalippu kandvat alust kohates võidakse tähelepanu-avaldusena lasta oma alusel lipp leinaasendisse möödumise ajaks. Alusel võib kasutada mitmesuguseid vimplid, mis näitavad aluse kuulumist mingisse klubisse või ühingusse. Samuti võib alusel kasutada kippari, aluse omaniku või auhinna vimplit vastavalt konkreetse vimpli statuudile.

Riiklikel pühadel ja muudel tähtpäevadel võidakse korraldada pidulik lippude heiskamine (lipustus). Pidulikuks lipustuseks heisatakse rahvusvahelise signalisatsioonikoodi tähestikulipud ja numbrivimplid võõrist üle mastitopi ahtrisse. Lippude ja vimplite järjestus võõrist alates on järgmine: A, B, C, 1, D, E, F, 2, G, H, I, 3, J, K, L, 4, M, N, O, 5, P, Q, R, 6, S, U, V, 7, W, Y, Z, 8, esimene asendusvimpel, teine asendusvimpel ja kolmas asendusvimpel. Tähti X ja T tähistavaid lippe ei kasutata, kuna need sarnanevad Soome ja Prantsuse riigilippudega.

Lualipud

Lualipud esindavad samu sümboolseid väärtusi kui suured lipud.

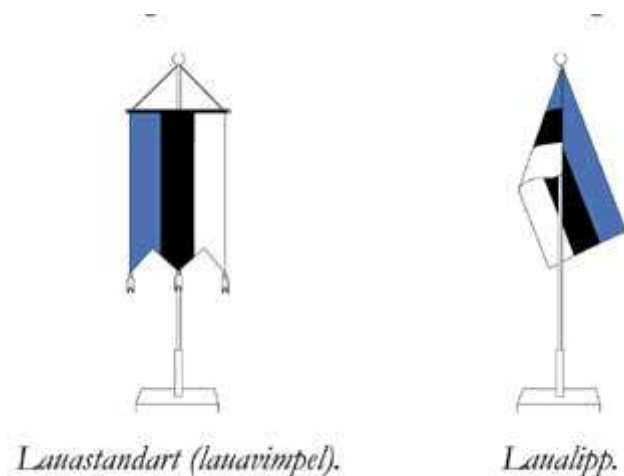
Riikide ja nende haldusüksuste lualipud on tavaliselt nõoriga varda külge kinnitatud suurte lippude vähendused.

Organisatsioonide ja seltside puhul kasutatakse laialt ka põikvardalt rippuvaid nn lauavimpeid ehk lauastandardeid, kus lipuvärvid ja lipukujund on alati nähtavad.

Laualipud valmistatakse samades mõõtsuhetes kui suured lipud. Laualipu soovitatav vähendussuhe võrreldes suure lipuga on 1:7 (ca 15x23,5 cm) ja sellele sobiva lipuvarda pikkus ligikaudu 3 lipulaiust ehk ca 45 cm.

Pidustuste, koosoleku või mõne teise ürituse lauda võib kaunistada laualippudega. Kui üritusel osaleb välisriikide esindajaid, on kombeks paigutada lauale Eesti laualipu kõrvale ka iga külalismaa laualipp. Laualipud pannakse pidu- või koosolekulauale samas järjestuses, kui toimub suurte lippude heiskamine lipurivisse. See tähendab, et Eesti lipu järel asetatakse teiste riikide lipud nende riikide prantsuskeelsete nimede tähestikulises järjekorras.

Teise võimalusena paigutatakse iga üritusel osaleva riigi esindaja ette tema riigilipp. Laualipud võidakse paigutada ka eraldi lauale ringina kõik koos erilisel alusel või igaüks eraldi.

Autolipud

Eesti lipu võib paigutada Eesti välisesinduse juhi ja välisriigi esindaja Eesti-visiidil kasutatavale liiklusvahendile ning liiklusvahendile, mida kasutavad Riigikogu esimees, peaminister või Eesti Vabariigi muu ametlik esindaja oma teenistusülesandeid täites. Vabariigi President kasutab autolipuna oma lippu.

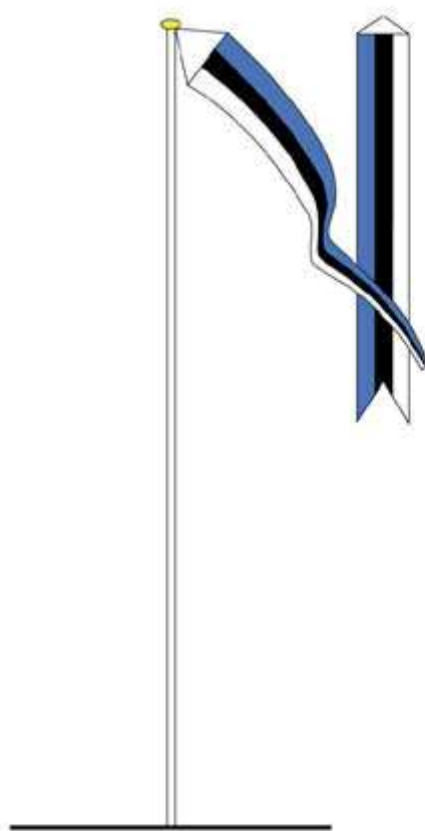
Autolipp on väikesemõõtmeline riigi- või organisatsiooni-lipp, mis kinnitatakse lühikese vardaga sõiduauto kere parem-poolse esinurga (poritiiva) külge. Kui autos sõidavad üheaegselt kahe riigi ametlikud isikud, siis võib autole sümmeetriliselt paigutada mõlema riigi ühesuurused ja ühekõrguste varrastega lipud. Autolippude kasutamisel riigivisiitide ja muude ameti-sõitude korral järgitakse rahvusvaheliselt kehtivaid diplomaatilisi reegleid ja vastava riigi välisministeeriumi soovitusi.

Vimplid

Rahvusvärvides vimplid on Eesti oludes veel suhteliselt uus nähtus. Põhjamaades on need kasutusel juba mitukümmend aastat. Vimplitel on täita väga praktiline ülesanne: nimelt on meil praeguse seisuga vaid 14 ametlikku lipupäeva aastas. Ülejäänud päevadel seisavad aga paljud lipumastid niisama tühjalt. Selle lünga täitmiseks sobivadki pikad ja kitsad, rahvusvärvides, aga miks mitte ka maakonna, linna, valla või perekonna lipu (kui selline olemas on) värvides vimplid. Vimpel võib mastis lehvida ööpäev läbi, elavdades ja kaunistades koduaedu ning asutuste ja firmade hoonete esiseid haljasalasid.

Vimpli soovitatav pikkus on pool masti kõrgusest. Näiteks 6-meetrisele mastile sobib 3-meetrine vimpel, mille ülemise otsa laius oleks ca 30 cm ja alumise otsa laius 10 cm lai.

Vimplimasti paigutus ja pikkus.

Eesti lipu kujutise ja lipu värvikombinatsiooni kasutamine reklaamis ning mujal

Põhiseaduse § 7 määratleb riigivärvid, mis ühtlasi on ka Eesti lipu värvideks. Sinimustvalge värvikombinatsiooni kasutamine on seega erilise tähelepanu all ja selle kasutamise üldpõhimõtted on reguleeritud “Eesti lipu seaduses”. Lipu või selle värvuskombinatsiooni kasutamise vääriskuse üle otsustab seaduse rakendaja, juhindudes seaduse eesmärgist, milleks on kaitsta Eesti lippu igasuguse väärliku kohtlemise eest, sh värvuskombinatsiooni mittesobivates kohtades kasutamise eest. Sinimustvalge värvuskombinatsiooni kasutamise sobivust tuleb hinnata igal üksikul juhul eraldi. Lippude heiskamise ja kasutamisega on seotud pikad traditsioonid ja tavad, mis tulenevad ajaloost.

Kaitseväge väeosa lipu üks külg võib olla Eesti lipu värvuskombinatsioonis. Füüsilise isiku või juriidilise isiku lipp (välja arvatud Eesti Üliõpilaste Seltsi lipp) ei tohi olla Eesti lipuga äravahetamiseni sarnane.

“Reklaamiseaduse” § 4 lõike 31 kohaselt on reklaamis keelatud kasutada riiklikke ja riigiasutuste sümboleid ning Eesti lipu värvuskombinatsiooni sellisel viisil, mis eksitavad üldsust reklaami eseme suhtes. Reklaam ei tohi jätta muljet, et esitatav teade sisaldab riigipoolset soovitusi või garantiid, kui see tegelikult puudub. Eesti lipu kujutist sisaldavat tähist ei kasutata kauba- või teenindusmärgina.

Kasutamiskõlbmatuks muutunud lipu hävitamine

Eesti lippu tuleb kohelda vääriskalt ja kui lipp on muutunud kasutamiskõlbmatuks, tuleb see sündselt viisil hävitada. Märg lipp tuleb enne hoiukohta panemist ruumis kuivatada. Määrduv lipp tuleb pesta ja rebenenud lipp parandada sobivat värvi niidiga. Kui lippu ei saa enam puhtaks või on ta lagunenu, tuleb see sündselt viisil hävitada mitteavalikult. Lähtudes heast tavast loetakse lipu sündselt viisil hävitamiseks tema lahtilõikamist värvilaidude kaupa ning seejärel tekkinud tükkide siiludeks lõikamist ja põletamist mitteavalikult.

Täiendavaid selgitusi lipu ja selle värvuskombinatsiooni kasutamise korra kohta annab Riigikantselei.

Lippude ja mastivimplite mõõdud sõltuvalt lipumasti kõrgusest

LISA 3.1 Eesti rahvuslipu ja masti suhted

MAST (m)	LIPU MÕÕT (cm)
6	105x165
7	115x180
7,2	120x189
7,5	125x196
8	135x212
8,5	140x220
9	150x236
10	165x259
10,5	175x275
11	183x288
12	200x314
13,8	220x345
15	250x393
18	300x471
19,8	330x519
21	350x550
24	400x629
30	500x786

On olemas erinevad lipukangad:

- PUUVILLANE MAJALIPP 105 x 165
- ÕHEM MAJALIPP
- PAKSEM MAJALIPP

Lisa 3.2 Euroopa Liidu lipu ja masti suhted

Aplikatsioonitehnikas õmmeldud lipud

MAST (M)	MÕÕT (CM)
6	105 x 158
7	115 x 173
8	135 x 203
9	150 x 225
10	165 x 248
11	183 x 275
12	200 x 300

Lisa 3.3 Rahvusvärvides mastiviiru(vimpli) ja masti suhted

MAST (M)	MÕÕT (CM)
	30 x 100
3-4	35 x 150
4 - 5	35X200
5 - 6	35X250
6	35X300
7	40X350
8	45X400
9	50X450
10	55X500
11	55X550
12	60X600

Lipurivi**Lisa 5.1 Maailmariikide prantsuskeelsed nimed**

Sulgudes olevad Estonie I ning Estonie II tähistavad Eesti lipu kohta lipurivis Eestis (I) ja teistes riikides (II)

(Estonie I)	(Eesti)
Afghanistan	Afganistan
Afrique du Sud	Lõuna-Aafrika Vabariik
Albanie	Albaania
Algérie	Alžeeria
Allemagne	Saksamaa Liitvabariik
Andorre	Andorra
Angola	Angola
Antigua et Barbuda	Antigua ja Barbuda
Arabie saoudite	Saudi Araabia
Argentine	Argentina
Arménie	Armeenia
Australie	Austraalia
Autriche	Austria
Azerbaïdjan	Aserbaidžaan
Bahamas	Bahama
Bahreïn	Bahrein
Bangladesh	Bangladesh
Barbade	Barbados
Belau	Belau
Belgique	Belgia
Bélize	Belize
Bénin	Benin
Bhoutan	Bhutan
Biélorussie	Valgevene
Birmanie	Myanmar
Bolivie	Boliivia
Bosnie-Herzégovine	Bosnia-Hertsegoviina
Botswana	Botswana
Brésil	Brasiilia
Brunei	Brunei
Bulgarie	Bulgaaria
Burkina Faso	Burkina Faso
Burundi	Burundi
Cambodge	Kambodža

Cameroun	Kamerun
Canada	Kanada
Cap-Vert	Cabo Verde
Centrafrique (République Centrafricaine)	Kesk-Aafrika Vabariik
Chili	Tšiili
Chine (République populaire de Chine)	Hiina Rahvavabariik
Chypre	Küpros
Colombie	Kolumbia
Comores	Komoorid
Congo	Kongo
République populaire démocratique de Corée	Korea Rahvademokraatlik Vabariik
République de Corée	Korea Vabariik
Costa Rica	Costa Rica
Côte d'Ivoire	Côte d'Ivoire
Croatie	Horvaatia
Cuba	Kuuba
Danemark	Taani
Djibouti	Djibouti
République dominicaine	Dominikaani Vabariik
Dominique	Dominica
Égypte	Egiptus
El Salvador	El Salvador
Émirats arabes unis	Araabia Ühendemiraadid
Équateur	Ecuador
Érythrée	Eritrea
Espagne	Hispaania
(Estonie II)	Eesti
États-Unis d'Amérique	Ameerika Ühendriigid
Éthiopie	Etioopia
Fidji	Fidži
Finlande	Soome
France	Prantsusmaa
Gabon	Gabon
Gambie	Gambia
Géorgie	Gruusia
Ghana	Ghana
Grèce	Kreeka
Grenade	Grenada
Guatemala	Guatemala
Guinée	Guinea
Guinée-Bissau	Guinea-Bissau
Guinée équatoriale	Ekvatoriaal-Guinea
Guyane	Guyana
Haïti	Haiti

Honduras	Honduras
Hongrie	Ungari
Inde	India
Indonésie	Indoneesia
Iraq	Iraak
Iran	Iraan
Irlande	Iiri
Islande	Island
Israël	Iisrael
Italie	Itaalia
Jamaïque	Jamaica
Japon	Jaapan
Jordanie	Jordaania
Kazakhstan	Kasahstan
Kenya	Kenya
Kirghizistan	Kõrgõzstan
Kiribati	Kiribati
Koweït	Kuveit
Laos	Laos
Lesotho	Lesotho
Lettonie	Läti
Liban	Liibanon
Libéria	Libeeria
Libye	Liibüa
Liechtenstein	Liechtenstein
Lituanie	Leedu
Luxembourg	Luksemburg
Macédoine	Makedoonia
Madagascar	Madagaskar
Malaisie	Malaisia
Malawi	Malawi
Maldives	Maldiivid
Mali	Mali
Malte	Malta
Maroc	Maroko
Îles Marshall	Marshalli Saared
Maurice	Mauritius
Mauritanie	Mauritaania
Mexique	Mehhiko
Micronésie	Mikroneesia
Moldavie	Moldova
Monaco	Monaco
Mongolie	Mongoolia
Mozambique	Mosambiik

Namibie	Namiibia
Nauru	Nauru
Népal	Nepal
Nicaragua	Nicaragua
Niger	Niger
Nigéria	Nigeeria
Norvège	Norra
Nouvelle-Zélande	Uus-Meremaa
Oman	Omaan
Ouganda	Uganda
Ouzbékistan	Usbekistan
Pakistan	Pakistan
Panama	Panama
Papouasie-Nouvelle-Guinée	Paapua Uus-Guinea
Paraguay	Paraguay
Pays-Bas	Holland
Pérou	Peruu
Philippines	Filipiinid
Pologne	Poola
Portugal	Portugal
Qatar	Katar
Roumanie	Rumeenia
Royaume-Uni	Suurbritannia
Russie	Venemaa
Rwanda	Rwanda
Saint-Christophe et Niévès	Saint Kitts ja Nevis
Sainte-Lucie	Saint Lucia
Saint-Marin	San Marino
Saint-Vincent et les Grenadines	Saint Vincent ja Grenadiinid
Iles Salomon	Saalomoni Saared
Samoa	Samoa
Sao Tomé et Príncipe	São Tomé ja Príncipe
Sénégal	Senegal
Seychelles	Seišellid
Singapour	Singapur
Slovaquie	Slovakkia
Slovénie	Sloveenia
Somalie	Somaalia
Soudan	Sudaan
Sri Lanka	Sri Lanka
Suède	Rootsi
Suisse	Šveits
Suriname	Suriname
Swaziland	Svaasimaa

Syrie	Süüria
Tadjikistan	Tadžikistan
Taiwan	Taiwan
Tanzanie	Tansaania
Tchad	Tšaad
République tchèque	Tšehhi
Thaïlande	Tai
Togo	Togo
Tonga	Tonga
Trinité et Tobago	Trinidad ja Tobago
Tunisie	Tuneesia
Turkménistan	Turkmeenia
Turquie	Türgi
Tuvalu	Tuvalu
Ukraine	Ukraina
Uruguay	Uruguay
Vanuatu	Vanuatu
Vatican	Vatikan
Venezuela	Venezuela
Viêt Nam	Vietnam
Yémen	Jeemen
Yougoslavie	Jugoslaavia
Zaire	Zaire
Zambie	Sambia
Zimbabwe	Zimbabwe

Lisa 5.2 Eestis Euroopa Liidu liikmesriikide lippude väljapaneku korral lippude järjekord on järgmine:

Riigi omakeelne nimetus	Eestikeelne nimetus
Eesti	Eesti
België – Belgique	Belgia
Česká Republika	Tšehhi Vabariik
Danmark	Taani
Deutschland	Saksamaa
Ellas (Ελλάδα)	Kreeka
España	Hispaania
France	Prantsusmaa
Ireland, Éire	Iirimaa
Italia	Itaalia
Kypros – Kibris	Küpros
Latvija	Läti
Lietuva	Leedu
Luxembourg	Luksemburg

Magyarország	Ungari
Malta	Malta
Nederland	Holland
Österreich	Austria
Polska	Poola
Portugal	Portugal
Slovenija	Sloveenia
Slovensko	Slovakkia
Suomi – Finland	Soome
Sverige	Rootsi
United Kingdom	Ühendkuningriik

LISA 6

SKAUDILIPPUDE KASUTAMINE ja RIVIKORD

1. Üldalused.

- 1.1. Skaudiüksuse lipp on skaudiüksuse pühaduse, au ja kangelastegude väljendamise, samuti skaudiüksuse kõigi skautide ühte perre kuuluvuse, skautluse ning rahva ühtsuse sümbol.
- 1.2. Kõik skaudid ja meeskonnad tervitavad üksusejuhi käskluse peale igat skaudiüksuse lippu alati, kui lipp on toodud välja tema alalisest hoiupaigast.
- 1.3. Kui skaudiüksuses on rohkem kui üks lipp, siis lipuseaduse kohaselt skaudiüksuse lipuks loetakse see lipp, mille nime skaudiüksus kannab.
- 1.4. Lippude annetamise diplomid hoitakse alal maleva (lipkonna) juhi korraldusel.
- 1.5. Skaudiüksuse lippu hoitakse vastavalt üksuse juhi korraldusele või üksuse rivijuhi valduses ja hooldamisel.

2. Skaudiüksuse lipp tuuakse rivilisse:

- 2.1. paraadidele ja pidulikele tseremooniatele
- 2.2. skaudiüksuse aastapäeval
- 2.3. kõigile suurematele ülevaatusetele
- 2.4. skaudiüksuse vastuvõtmisel uue juhi poolt
- 2.5. skauditöötuse vastuvõtmisel
- 2.6. matustele ja rongkäikudele, millest skaudiüksus täies koosseisus või esindusega osa võtab

Märkus: kõigil eelpool nimetatud juhtudel tuuakse lipp välja lahtiselt. Vabadussõjas või II Maailmasõjas langenute mälestuspäevadel ja matustel on lipuvardasse kinnitatud leinalint.

3. Lipu väljatoomine ja hoiupaika viimine.

- 3.1. Lipu väljatoomise korraldajaks alalisest asukohast määratakse üks vastava koolituse saanud vanemjuht, kes on liputoimkonna ülem ja kes valmistab ette liputoimkonna. Tema käsutusse määratakse lippur – esinduslik* vanemskaut või rändur, kes kannab lippu ja kaks esinduslikku nooremat juhti või vanemskauti – auvalvurit, keda nimetatakse lipu assistentideks. Lipu väljatoomist alalisest asukohast ja sinna tagasi viimist võib toimetada ka ilma assistentideta.
- 3.2. Lippur või liputoimkond lipuga liikumisel kedagi ei tervita.
- 3.3. Käsu lipu/lippude väljatoomiseks/ kaasavõtmiseks/ äraviimiseks alalisest hoiakohast annab lippurile kas liputoimkonna ülem, üksuse või rivijuht.
- 3.4. Lipu toomisel/äraviimisel liigub kõige ees lippur ja temast kahel küljel 2 assistenti, kui need on määratud.

- 3.5. Kui lipu väljatoomiseks määratud lippur või liputoimkond jõuab ülesrivistatud skaudiüksusest umbes 5 sammu kaugusele, annab skaudiüksuse juht või rivijuht käskluse: "Liputervituseks valvel! Paremale (vasakule) vaat!"
- 3.6. Liputoimkond möödub rivist ca 5 sammu kauguselt, liikudes skaudiüksuse paremale tiivale õigele kohale rivis.
- 3.7. Liputoimkond, nii lipuga kui ilma, liigub rühma rivis 5 sammu kaugusel liputoimkonna ülema järel, kusjuures lipusaaturid liiguvad lippuri kahel küljel.
- 3.8. Lipu skaudiüksuse rivist hoiupaika viimiseks annab üksuse juht või rivijuht liputoimkonnale korralduse lipu äraviimiseks. Rivijuht annab käskluse: "Liputervituseks valvel! Paremale (vasakule) vaat!" Selle käskluse järel skaudiüksus tervitab ettenähtud korras. (Kui orkester on rivis, siis orkester mängib pidulikku marssi). Samas annab liputoimkonna ülem käsklused "Lippur, suund minu järel - marss!" Liputoimkond väljub lippuriga eesotsas rivist ning viib lipu määratud hoiupaika.
- 3.9. Kui rühma juurde on määratud orkester, siis see liigub 5 sammu kaugusel skaudilipu ees ja liputoimkonna ülem viie sammu kaugusel orkestri ees.

* korralikus, määrustiku kohases skaudivormis

4. Lippude asukoht skaudiüksuse rivis.

- 4.1. Skaudiüksuse rivis on lipp paremal tiival üksuse juhist kolm sammu vasakul, esimese viiru joonel, esimese lipkonna-/rühmajuhi paremal käel. Lippuri assistendid, kui need on määratud, asuvad lippuri kõrval. Liputoimkonna ülem asub lipust paremal lipusaaturi kõrval.
- 4.2. Allüksuse lipp on rivis oma allüksuse juures, kusjuures tema koht rivis määratakse samade reeglite järgi kui tähtsama skaudilipu asukoht. Kui ühel allüksusel on rohkem kui üks lipp, asuvad need kõrvuti.

ÜJ – üksuse juht

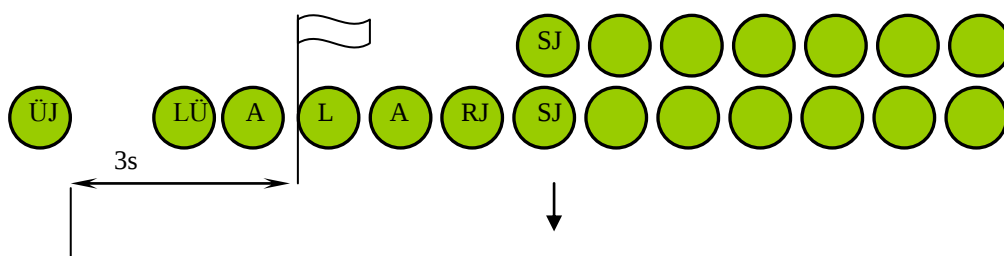
RJ – rühma-/lipkonnajuht

SJ – salgajuht

LÜ – liputoimkonna ülem

L – lippur

A – assistant

Joonis 1. Lipuga skaudirühm rivis

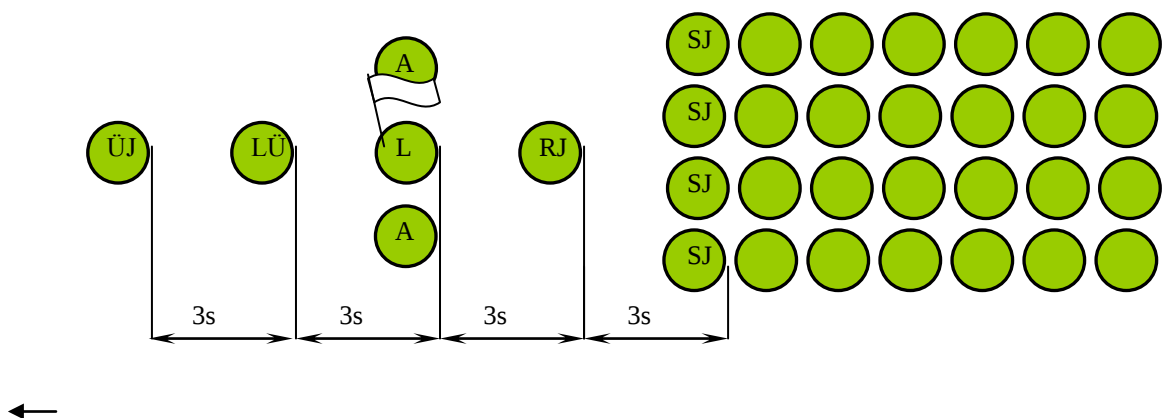
Kolme ja nelja salgaga rivistumisel asetseb täiendav koosseis kahe esimese selja taha ning moodustavad kolmanda ja neljanda viiru.

Kui rivistub malev või lipkond, siis esimese rühma vasaku tiiva ja teise rühma liputoimkonna ülema või rühmajuhi vahe on 2 sammu. Ülejäänud rühmad asetsevad analoogselt.

- 4.3. Liikudes (paraad, rongkäik, jalutuskäik) kantakse riigi ja/või skaudilippu kolonni peas liikuva üksuse ees. Liputoimkonna ülem liigub 3 sammu kaugusel keskel lipu ees, lipp 3 sammu kaugusel üksuse kolonni ees, kusjuures lipu assistendid asuvad kummalgi pool lippuri kõrval. Vt. joonis 2.

Kui üksuse juurde on määratud orkester (rivitrummid), siis liigub see 5 sammu liputoimkonna ülemast eespool ja 5 sammu üksusejuhi (rivijuhi) taga.

Kui ravis on ka rahvuslipp, siis selle asukoht on 3 sammu rahvuslipu toimkonna ülemast ja 10 sammu orkestrist. Järgneb teise lipu toimkond. Vt. skauditseremooniad.

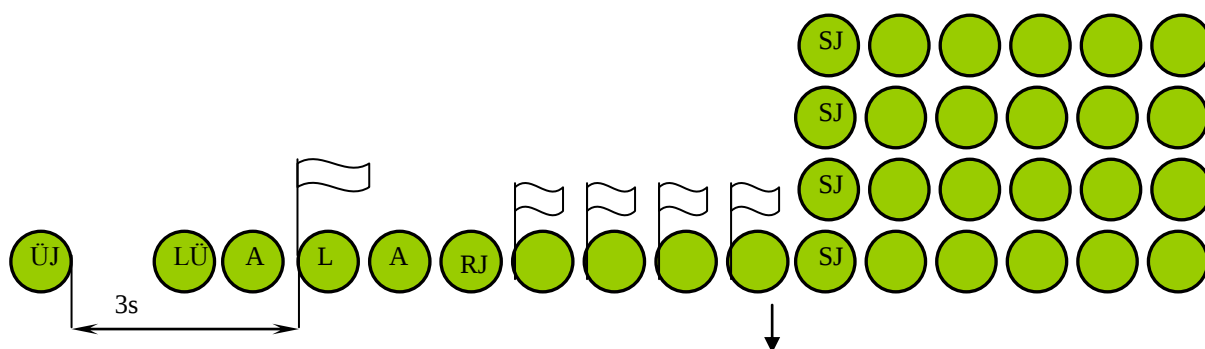

Joonis 2. Lipuga skaudirühm rongkäigus

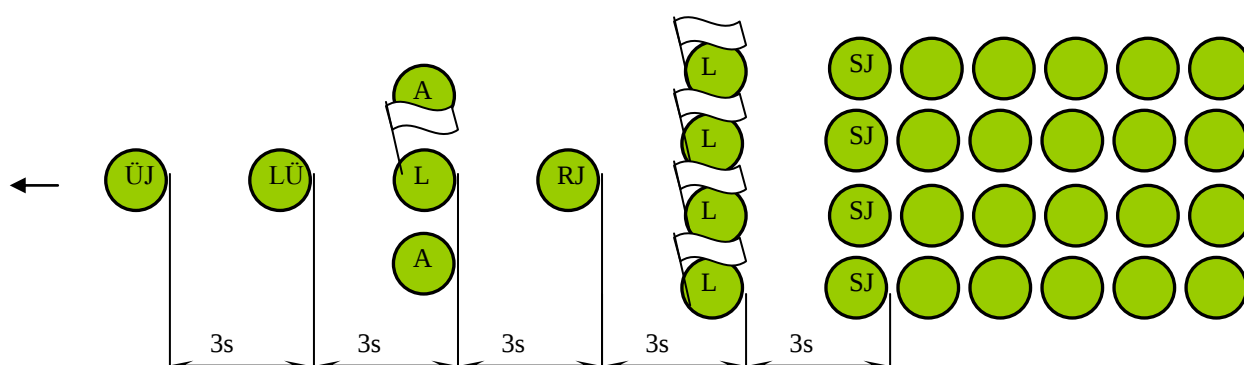
Kui ravis on rahvuslipp ja orkester puudub, siis skaudiüksuse (malev, lipkond) liputoimkonna ülema asukoht on 3 sammu rahvuslipust. Järgneb teise lipu toimkond ja rühmajuht.

Esimese rühma ja teise rühma liputoimkonna ülema või rühmajuhi vahe on 5 sammu.

- 4.4. Kui salkadel on olemas ka salgalipud, võivad salkade lippurid moodustada täiendava lipurivi* rühmakolonni päises. Vt. joonis 3.

Joonis 3. Salgalippudega skaudirühm ravis (rühmajoonel)

Joonis 4. Salgalippudega skaudirühm rongkäigus

Teise ja ülejäänud rühmade rivistuse skeem on analoogne esimesele.

* Ei ole paraadrivistuse skeem, kuid võib kasutada skautlikel üritustel.

SKAUDITSEREMOONIAD

1. Üldalused

Tseremooniate eesmärgiks on muuta võimalikult pidulikuks ja pühalikuks sündmused, millel on skaudiüksuste elus suur tähtsus ja mida on vaja eraldi rõhutada.

Skauditseremooniad on paraadid, rongkäigud, lugupidamis- või auavaldused rahvapidustustel, töötuse andmine jne, mis korraldatakse tähtsate rahvus- ja riigipühade, noorsoo- või rahvuslike sündmuste ja skautlike tähtpäevade puhul.

Tseremooniatel avalduvad skautluse kombed ja traditsioonid, mille otstarve on mõjuda kasvatuslikult, väljendada kuuluvust ühisesse perre, tugevdada sisemist sidet skautluses eneses ja võita head kuulsust ning lugupidamist rahva silmis.

Tseremooniaid värviküllasemaks, pidulikumaks ja pühalikumaks tehes tuuakse tseremooniatele ka skautüksuste lipud ning suuremate sündmuste puhul täiendavalt riigilipud.

Riigi- ja skaudilippe kasutatakse skautlikel aktustel, laagrites, aastapäevadel, riiklikel tähtpäevadel, jumalateenistustel, jalutus-, rongkäikudel ja paraadidel.

Kella 21.00-6.00 väljaspool kinniseid ruume skauditseremooniaid ei korraldata, kui selleks ei ole just eraldi korraldust või luba.

Kõigil neil juhtudel peab skautlus esinema korralikkuse, mehisuse ja jõu eeskujuna, pidades meeles, et ka loetletud omaduste järgi otsustatakse skautluse tubliduse üle ning sellega skautlus võib enesele sõprust, poolehoidu ja lugupidamist.

2. Paraadid

- 2.1. Käesolev peatükk annab paraadi olemusest vaid üldülevaate.
- 2.2. Väike paraad (*skautlik termin*) on maleva või lipkonna pidulik rivistus, mille aluseks on kas Kaitseväge rivimäärustikule või ESÜ rivijuhendile omandatud rivioskused.
- 2.3. Paraad on kaitsejõudude korraldatud pidulik rivistus (EV aastapäev ja võidupüha). ESÜ rivijuhendi üks eesmärkidest on vanemskautidest ja/või skaudijuhtidest koosneva ESÜ esindusüksuse moodustamine ning selle kui kaitsejõudude ühe allüksuse osalemine paraadil.
- 2.4. Paraade korraldatakse tähtsate rahvus-, riigi- või kaitseväepühade, pidustuste ja mälestuspäevade puhul, lipu annetamisel, töötuse andmisel, mälestussammaste avamisel jne.

Kaitsejõudude paraade võib korraldada Eesti Vabariigi aastapäeval (24. veebruaril) ja võidupühal (23. juunil). Nende paraadide korraldamine toimub kaitseväge juhataja käskkirja alusel.

- 2.5. Paraadi, millega tähistatakse tagasihoidlikku sündmust või millest üksus ei võta osa täies koosseisus, nimetatakse pidulikuks rivistuseks.
- 2.6. Paraadile (EV aastapäev ja võidupüha) minekut korraldatakse lähtuvalt läbirääkimistulemustele ESÜ peastaabi ja kaitsejõudude peastaabi vahel ning ESÜ esindusüksuse osalemise valmisolekust.
- 2.7. Paraadi korraldamise juhendis ja selle Lisades näidatakse:
 - 1) paraadi toimumise kuupäev, kellaaeg, koht ja kes võtab paraadi vastu;
 - 2) paraadi juhataja, selle rivistaja ja vaimuliku talituse läbiviija nimi;
 - 3) paraadi vastutava üldkorraldaja nimi;
 - 4) paraadiüksuste suurus;
 - 5) paraadil osalevate üksuste nimetused ning arv paraadrivistuse järjekorras;
 - 6) koondorkestri koosseisu määratud orkestrid;
 - 7) paraadi liputoimkond (liputoimkonna ülem, lippur ja lipusaaturid);
 - 8) üldkolonni kogunemise, paraadi rivistamise alustamise ja lõpetamise ning paraadi vastuvõtmiseks valmisoleku kellaaeg;
 - 9) vormiriietus
 - 10) üldkolonni kogunemiskoht ja juht;
 - 11) korraldused paraaditreeninguteks, eel- ja peaprooviks, dokumentide koostamiseks, üksuste komplekteerimiseks, varustamiseks, finantseerimiseks jms;
 - 12) paraadiks valmisoleku kohta ettekande esitamise tähtaeg.

Juhendile lisatakse paraadi läbiviimise üldkava, paraadi vastuvõtmise ja paraadmarsi kava ning paraadi korraldamise ja rivistuse skeemid.

- 2.8. Väikest paraadi või pidulikku rivistust juhatab harilikult maleva juht või maleva rivijuht, lipkonna paraadi/rivistust lipkonna juht või lipkonna rivijuht.
- 2.9. ESÜ paraadi üldkorraldajaks määratakse harilikult ürituse rivijuht, kelle ülesandeks on kooskõlastada kohaliku omavalitsusasutusega paraadiga seotud küsimused ja tegevus:
 - liikluskorraldus,
 - paraadiväljaku ettevalmistamine ja kujundamine,
 - arstiabi korraldamine,
 - käimlate, side- ja helivõimendusvahendite paigaldamine,
 - üksuste paraadile tuleku ja sealt lahkumise ning jalutuskäikude marsruudi määramine,
 - jm kohalikest tingimustest sõltuv.

Piirkondlikes üksustes teeb seda staabiülem.

Paraadi rivistamine

2.10. Paraad rivistatakse järjekorras (garnisonimäärustiku Lisa 21):

- 1) liputoimkond;
- 2) kaitseväge õppeasutused;
- 3) jalaväeüksused;
- 4) tehnilised väeosad (pioneer-, suurtükiväeosad) jalgsirivis;
- 5) mereväeüksused;
- 6) lennukiväeüksused;
- 7) piirivalveüksused;
- 8) päästeüksused;
- 9) politseiüksused;
- 10) Kaitseliidu üksused;
- 11) noorsoo- ja muud paraadil osalevad organisatsioonid;
- 12) lahingutehnika.

Üksuste vahed määratakse paraadi korraldamise juhendis sõltuvalt kohalikest võimalustest.

Paraadidel on lubatud rivistuda lühendatud vahede ja kaugustega. Liikumist alustades võetakse normaalkaugused ja -vahed.

- 2.11. Kui üksuse rivis on lipp, asub liputoimkonna ülem koos liputoimkonnaga üksuse paremal tiival, üksuse juhust vasakul, kusjuures lipusaaturid asuvad kahel pool lippurit.
- 2.12. Paraadi üldist joondumist korraldab paraadi rivistaja.
- 2.13. Kui paraadiväljakule ei saabuta üldkolonn, teatavad väeosade ülemad, üksuste juhid paraadirivistajale oma väeosa/üksuse saabumisest ja paigutavad oma väeosa/üksuse rivistaja korralduse kohaselt rivistusskeemil ettenähtud kohta.
- 2.14. Orkester asub paraadi paremal tiival, oma vasaku tiivaga esimese maleva juhust neli meetrit paremal, joondudes oma esimese viiruga maleva parema tiiva teise viiruga. Orkestrijuhust asub orkestri keskkoha ees, joondudes paraadirivi esimese viiruga. Vt. joonis 1.

OJ – orkestri juht

ÜJ – üksuse juht

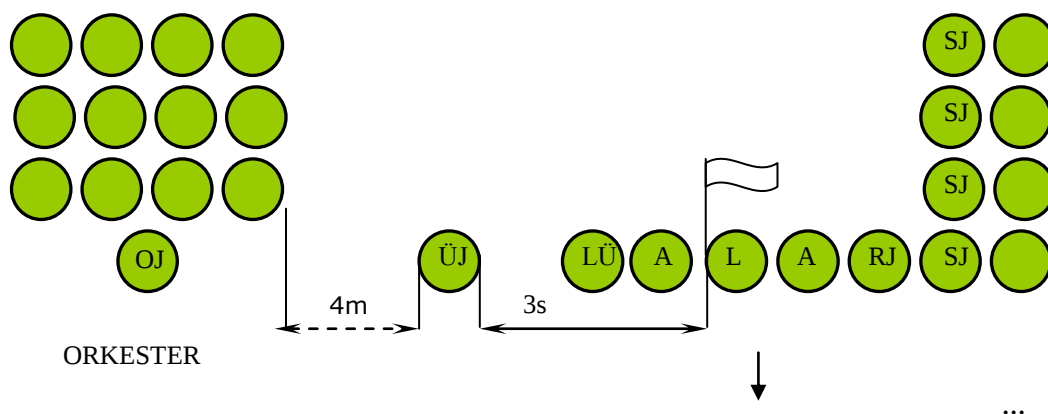
RJ – rühma-/lipukonnajuht

SJ – salgajuht

LÜ – liputoimkonna ülem

L – lippur

A – assistent

Joonis 1. Skaudirühm orkestri ja lipuga rivis

3. Paraadmars

- 3.1. Järgnevaid paraadmarsi juhiseid kasutatakse Kaitseväes, kuid võib kasutada mugandatud kujul ka ESÜ suurüritustel ja piirkondlike üksuste pidulikel esinemistel, rivistustel.
- 3.2. Paraadmarsil liiguvad väeosad ja teised p.2.10. nimetatud osalejad liinuritega* märgitud suunas ning paraadirivistuse järjekorras. Väeosad/üksused mööduvad paraadi vastuvõtjast kompaniide või rühmade kaupa (vt garnisonimäärustiku Lisad 21 ja 22).

*Liinurid on täagistatud relvadega kaitsevälased, kes on määratud paraadi rivistaja käsutusse paraadist osavõtjate väeosade asupaiga (tiiva) ja paraadmarsi joone (paraadis osalevate üksuste parema rea kaitsevälaste liikumissuuna) tähistamiseks.

- 3.3. Väeosade/üksuste vahed paraadmarsil määratakse kindlaks liinuritega.
- 3.4. Väikesel paraadmarsil malevate/lipkondade ehk rühmade kaupa ja orkestrita liigub ESÜ peastaabi koosseis* koduüksuste ridades, peaskaut kolonni päises, kolme meetri kaugusel rivijuhist ja kolme meetri kaugusel riigi- või ESÜ liputoimkonna ülemast, kui kolonni päises on vaid ESÜ lipp. Liputoimkond järgneb talle kolme meetrise vahega, assistendid asuvad kahel pool lippurit ühe meetriste vahedega. Vt.joonis 2.

Esimese maleva juhi ja ESÜ lipumeeskonna vahekaugus on viis meetrit, maleva juhile järgneb kolme meetrise vahega kas maleva liputoimkonna ülem või esimese rühma juht, kes liigub omakorda kolme meetrise vahega esimese rühma ees.

- 3.5. Väikesel paraadmarsil malevate/lipkondade ehk rühmade kaupa ja orkestriga liigub ESÜ peastaabi koosseis* koduüksuste ridades, peaskaut kolonni päises, kümne meetri kaugusel orkestrist tagapool ja kolme meetri kaugusel ESÜ liputoimkonna ülemast. Liputoimkond järgneb talle kolme meetrise vahega, assistendid asuvad kahel pool lippurit ühe meetriste vahedega. Piirkondlikud

üksused järgnevad p.3.4. sätestatud korras. Riigilipp liigub kolonni päises, kümme meetrit orkestrist eespool. Vt.joonis 3.

- 3.6. Skautlikel rivistustel, väikestel paraadidel võib kasutada ka salgalippe, mis moodustavad täiendava lipurivi salgajuhtide ees. Vt.lisa 6.

* alternatiivvariant – peatsaabi koosseis rivistub kolme meetrise vahekaugusega peaskaudi selja taha.

Täpsemad juhised paraadi kohta leiab kaitseväge garnisonimäärustikust.

4. Töötuse/lubaduse andmine

- 4.1. Skaudi töötust ja hundu lubadust võib anda:

- 4.1.1. maleva/lipkonna pidulikul rivistusel
- 4.1.2. kirikus piduliku skauditseremooniaga (vt.lisa 7.1)
- 4.1.3. meeldejäáva sündmusega omas/kellegi teise skaudiüksuses

- 4.2. Skauditöötuse andmisel pidulikul rivistusel rivistatakse maleva/lipkonna kõik kohalolevad allüksused täies koosseisus maleva/lipkonnajuhi määratud kohal ja ajal paraadikorras ning skauditvormis, kusjuures uustulnukad ühes oma juhtidega rivistatakse eraldi skaudiüksuse (malev/lipkond) paremale tiivale.

- 4.3. Töötuse andmise ajaks rivistatakse uustulnukad kas üksuse rivi ette pidulikul rivistusel või altari ette kirikus, näoga rivi/vanemate liikmete poole.

- 4.4. Kui töötuse andmisega kaasneb ka vaimulik kombetalitus, lepatakse see vaimulikuga eelnevalt ja detailselt kokku.

- 4.5. Kui töötuse andmisega kaasneb vaimulik kombetalitus, siis vajadusel tehakse seda usutunnistuse järgi moodustatud gruppides.

- 4.6. Enne töötuse andmisele asumist tuleb üksuse kõrgeim juht noortele meelde töötuse täitmise tähtsust, lippude ja seaduste tähendust.

- 4.7. Töötust võib anda mitmel erineval moel:

- 4.7.1. üks noortest loeb üksikute lausete kaupa ette töötuse teksti, mida skauditöötuse andjad ühiselt kuuldavalt kordavad;
- 4.7.2. iga üksik noor annab päheõpitud töötuse eraldi;
- 4.7.3. kõik noored annavad päheõpitud töötuse üheskoos..

- 4.8. Skauditöötuse andjad kinnitavad töötuse andmist oma allkirjaga.

- 4.9. Peale töötuse andmist nimetab töötuse vastuvõtnud juht töötuse andnud noored vastava üksuse, Eesti Skautide Ühingu ja skautide maailmaorganisatsiooni suurpere liikmeteks ning peab sündmusekohase kõne. Selle lõpul seotakse kaela kaelarätid, kinnitatakse rinda/antakse kätte skaudi töötusmärk ning kõik laulavad Eesti Vabariigi hümn.

- 4.10. Töötuse andmise ajaks tuuakse kohale ka üksuse ja/või Eesti Vabariigi lipp.
- 4.11. Kui töötuse andmise tseremoonia on piduliku rivistuse vormis, lõpeb see üldise paraadmarsiga.

5. Lippude heiskamine ja langetamine

- 5.1. Eesti riigi mastilipp heisatakse ja langetatakse vastavalt riigilipu seadusele, ülejäänud lippude osas võib tugineda samale seadusele. Liputseremoonia täpsema korra määrab kas vastava üksuse või ürituse juht.
- 5.2. Eesti riigilipp, skaudi- või laagrilipp heisatakse skautidega seondult ja soovitatavalt igas skaudilaagris või pidulikul sündmusel, kus lipumast on olemas või selle püstitamine võimalikuks osutub.
- 5.3. Lipumasti püstitades tuleb jälgida, et lipp jääks silmapaistvale ja kõige auväärsemale, looduskaunile kohale.
- 5.4. Igal liputseremoonial osalevad üks lippur ning kaks assistenti iga lipu kohta. Vajadusel võib lippurite juurde määrata liputoimkonna ülema.
- 5.5. Lipp/lipud heisatakse auavalduste saatel ehk valvelseisangus ja tervitades.
- 5.6. Kui mastis on mitu lippu, siis heisatakse ja langetatakse need sünkroonselt teistega.
- 5.7. Euroopa Liidu lipu heiskamisest

Valitsus võttis vastu määruse, millega reguleeritakse Euroopa Liidu lipu kasutamist koos riigilipuga alates 1.maist 2004. Määruse kohaselt eraisikutel ega ettevõtetel Euroopa Liidu lipu heiskamise kohustust ei ole. Euroopa Liidu lipp heisatakse koos riigilipuga teatud riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustes Euroopa päeval, 9.mail ja Euroopa Parlamendi valimise päeval, 13.juunil, mis kehtestati ka lipupäevadena. Alaliselt heisatakse koos riigilipuga Euroopa Liidu lipp Eesti piiripunktides, sest Eesti piir on suures osas Euroopa Liidu välispiiriks. Euroopa Liidu lippu ei heisata Eesti ja Läti vahelistes piiripunktides, kuna seal on riigipiir Euroopa Liidu sisepiiriks. Välisesindustes Euroopa Liidu lipu kasutamise korraldamine on antud välisministri pädevusse. Nii Euroopa päeval kui Euroopa Parlamendi valimise päeval heisatakse koos riigilipuga Euroopa Liidu lipp Riigikogu, Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse, Riigikohtu, Riigikontrolli, Eesti Panga, õiguskantsleri, ministeeriumi, Kaitsejõudude Peastaabi, maavalitsuse ning valla- ja linnavolikogu ja -valitsuse hoonetele. Muud riigi ja kohaliku omavalitsuse asutused, eraõiguslikud juriidilised ja füüsilised isikud heiskavad Euroopa päeval ja Euroopa Parlamendi valimise päeval eelnõu kohaselt riigilipu, Euroopa Liidu lipu kasutamine on neile vabatahtlik.

6. Lipud alusel

- 6.1. Lipu/-d võib asetada lipualusele pikkade tseremooniate/ürituste korral ja põhiliselt tehakse seda sisetingimustes.
- 6.2. Lipu/-d võib alusele panna valmis enne ürituse algust ja võetakse sel juhul aluselt peale ürituse lõppemist.
- 6.3. Liputoimkond võib lipu/-d viia alusele ja sealt tuua pidulikus korras vastavalt tseremoonia kavale, kusjuures samal ajal kõik kohalviibijad seisavad aupaklikult püsti.
- 6.4. Liputseremoonia juurde kuulub alati lipu tervitamine liputoimkonna poolt enne lipu võtmist ning pärast selle kohale asetamist.
- 6.5. Lipu/lippude asetamist/võtmist võib vajadusel juhendada ja sünkroniseerida liputoimkonna ülem.

7. Liputoimkond, auvahtkond

- 7.1. Liputoimkondi (a' - lippur ja kaks assistenti) ja/või auvahtkondi võib kasutatada erinevate tseremooniate, sündmuste, tähtpäevade puhul.
- 7.2. Liputoimkonna/-d saadab välja kas üksuse juht või liputoimkonna ülem.
- 7.3. Iga liputoimkond ja auvahtkond püüab tegutseda sünkroonselt kui üks mees ja seisab oma valvekorra valvelseisangus.
- 7.4. Liputoimkond moodustatakse tavaliselt kolmest eeskujulikust ja esinduslikust noorest: üks noormees (lippur) ning kaks neidu või noormeest (assistendid).
- 7.5. Liputoimkonna liikmed on alati eeskujulikus vormirõivastuses, kannavad soovitatavalt valgeid sõrmikuid ja külma ilmaga vormi all soojemat riietust.
- 7.6. Valves olles liputoimkonnad ja auvahtkonnad ei laula, ei vestle omavahel, ei süga, ei tervita kedagi ega tee midagi muud peale ettenähtud tegevuse.
- 7.7. Lähtuvalt tseremoonia/ürituse pikkusest, noorte vanusest ja kliimatilistest tingimustest kasutatakse kas ühte või mitut liputoimkonna ja/või auvahtkonna vahetustoimkonda.

Soovitav ühe vahetuse auvalvekord on alates 15 minutist. Kui lipu- või auvalvet teostatakse väljas kuuma või külma ilmaga, võib valvekorra aega lühendada, kusjuures liputoimkonna ülem on kohustatud jälgima iga liputoimkonna liikme olekut ja näoilmet (vältimaks minestamist, külmumist jne.), et vajadusel saata koheselt välja uus vahetus.

- 7.8. Kui välja saadetakse korraga mitu lipumeeskonda, toimub meeskondade vahetus vastavalt rivikorrale peale viimase liputoimkonna kohalejõudmist (kõige kaugemasse punkti) sünkroonselt iga lipu juures.
- 7.9. Lippude juurde minek ja sealt tulek toimub rivi korras liputoimkonna ülema juhtimisel.

8. Lipu pühitsemine

- 8.1. Skaudiüksuse lipp pühitsetakse, kui skaudiüksus on selleks soovi avaldanud.
- 8.2. Lipp pühitsetakse kas kaitseväge kaplani, kohaliku või tuttava vaimuliku poolt.
- 8.3. Lipu pühitsemine võib toimuda kas piduliku rivistuse, välijumalateenistuse, kirikus tavalise või skautliku jumalateenistuse raames.
- 8.4. Lipu pühitsemisel eraldi talitusena võib kasutada täiendavaid pidulikumaks tegevaid elemente: orkester, laulukoor ja/või orelimuusika jne.
- 8.5. Kirikusse tuuakse lipp kas kokkurullituna ja seotuna või lahtisena.
- 8.6. Lipu ees võib siseneda lipu annetaja(d) või annetaja esindaja. Lippurit saadavad kaks assistenti. Kaplan/vaimulik ootab lipu sissetoomist altari juures, kuid võivad samuti siseneda ka koos lipuga, käies lipu ees ning juhatada lipu altari juurde.
- 8.7. Kui lipu pühitsemine on omaette jumalateenistus, siis algab ja lõpeb teenistus koguduse lauluga. Samuti võivad esineda kas koor või solistid.
- 8.8. Altari ees jääb lipp keskele, lippur ja assistendid seisavad näoga altari poole. Kui lipu pühitsemine toimub jumalateenistuse käigus, seisavad lippur ja assistendid altarist paremal, küljega koguduse poole ning astuvad kokkulepitud ajal altari ette.
- 8.9. Kui lipp on toodud kirikusse kokkurullitult, siis see rullitakse pühitsemistalituse alguses lahti. Üksuse juht koos liputoimkonnaga liigub altari juurde. Lipu annetaja annab lipu üle üksuse juhile, kes annab selle omakorda üle lippurile ja palub kaplanil/vaimulikul lipp pühitseda.
- 8.10. Pühitsemise ja palve ajal langetatakse lippu sujuvalt kuni 45° ja nii, et lipp ei puudutaks maad.
- 8.11. Kui toimub ka lipunaelte löömise protseduur, siis peale pühitsemist asetatakse lipp varem valmis pandud lauale ning naelte lööjad astuvad üksteise järel ette ja löövad igaüks lipuvardasse ühe lipunaela.
- 8.12. Peale kõrgeima külalise või üksusejuhi kõnet loetakse ette lipudiplomi tekst. (Vt.näidist Lisa 7.2.)
- 8.13. Kui lipu pühitsemine toimub tavalise jumalateenistuse raames, hoitakse lipp kirikus teenistuse lõpuni ja selle lõppedes viiakse lipp välja analoogselt sissetoomise korrale.
- 8.14. Kui lipu pühitsemine toimub väli- või skautliku jumalateenistuse raames, võib peale lipudiplomi ettelugemist tänada lipuannetajaid ja anda (koos üksusega) liputõotuse.
- 8.15. Lipu annetaja, sissekandev liputoimkond lahkuvad protsessioonis uue liputoimkonna järel.
- 8.16. Iga konkreetne juhtum täpsustakse detailselt kohapeal pühitsemistalitust läbiviiva kaplani või vaimulikuga.

9. Täiendavatest tseremooniatest

- 9.1. Skautliku tseremooniaga võib haakuda ka uute piirkondlike skaudiüksuste (malev, lipkond) asutamine, mille juriidiliseks vormiks saab soovi korral mittetulundusühing ja mille vormistamine eeldab asutamislepingu sõlmimist.

Asutamislepingu sõlmimine eeldab asutajaliikmete kokkutulemist ja n.ö. nurgakivi panemist ehk asutamiskoosoleku pidamist, mida saab samuti pidulikult tseremooniaks kujundada.

- 9.2. Skautliku tseremoonia osaks on ka iga skaudiüksuse enda kujundatud koonduste algus- ja lõpurituaal.

Vaata ka Lisa 3. (lipp pidusaalis, rongkäigus)

Juhendi lõpus:

Joonis 2a. Väike paraad riigi- ja üksuste lippudega (orkestrita)

Joonis 2b. Väike paraad/rongkäik riigi-, ESÜ ja üksuste lippudega (orkestrita)

ABIMATERJAL LUBADUSE/TÖÖTUSE ANDMISE ETTEVALMISTAMISEL

1. Hundulubaduse andmine

Hundu lubadust antakse piduliku tseremoonia ajal ja see püütakse kujundada noorele igati meeldejäävaks sündmuseks.

Hundude üksus asetub poolkaares skaudijuhtide ette. Algaja pesavana seisab ringi keskele maleva juhi ette vastaspoolele. Tavaliselt maleva või lipkonna juhi abi käevarrele, sageli ka lauale on valmis pandud algajate kaelarätid ning lubaduse märgid. Kui juht annab märku, siis lubadust andev hundu astub rivist välja ja sammub rühikalt maleva juhi ette.

Juht küsib algajalt: "Kas sa tead, mida tähendab au?"

Algaja vastab: "**Jah. See tähendab, et ma pean oma sõna ja minu peale võib loota.**"

Juht jätkab: "Kas sa tunned hundu seadusi?"

Algaja vastab: "**Jah tunnen.**"

Juht küsib edasi: "Kas ma võin loota, et sa enda au nimel tahad hundu lubaduse pidamiseks anda endast parima?"

Algaja tõstab seejärel parema käe hundu tervituseks ja samal ajal ka kõik läheduses viibivad hundud, skaudid, juhid teevad sama kuni lubadus on antud.

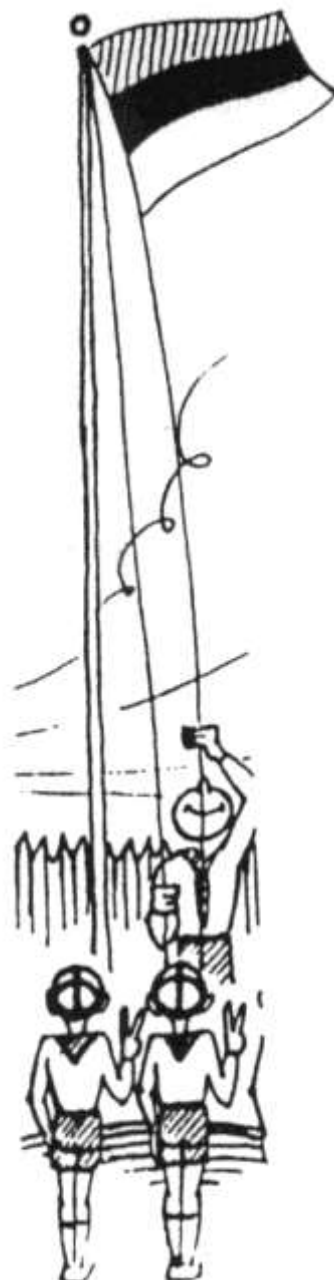
Algaja ütleb lubaduse: "**Luban olla sõnakuulelik, austada Jumalat, armastada Eestit, minu Isamaad, täita hundu seadusi ja teha iga päev head.**"

Maleva juht: "Loodan, et täidad antud lubadust. Nüüd oled vastu võetud kogu maailma nooremskautide ühtsesse perre."

Juhi abid asetavad ja kinnitavad kaelaräti ning rinnamärgi. Maleva juht tervitab teda vasema käega.

Noor hundu pöördub kaaslaste poole ja tõstab käe tervituseks. Kaaslased vastavad samaga.

Seejärel hundu astub rivisse tagasi.

Kui lubaduse andjaid on palju, siis võib seda anda ka teistega koos. Seda juhid õpetavad vahetult, kuidas tegutseda.

Lõpuks ütleb juht:

“Et teenida isamaad ja rahvast – SAA PAREMAKS!”

seepeale kõik hundud vastavad koos:

“ PÜÜAN KÕIGEST VÄEST! ”

2. Skauditöötuse andmine

Skauditöötust antakse piduliku tseremoonia ajal ja see püütakse kujundada noorele meeldejäävaks sündmuseks.

Skautide üksus asetub poolkaares/sirges ravis skaudijuhtide ette. Töötuse andjad seisavad eraldi ravis.

Tavaliselt maleva- või lipkonnajuhi abi käsivarrele või siis lauale on valmis pandud algajate kaelarätid ning töötuse märgid.

Kui juht annab märku, siis töötust andev noor astub rivist välja ja sammub rühikalt malevajuhi ette ning jääb temast paari sammu kaugusele seisma.

Juht küsib algajalt: “Kas sa tead, mida tähendab au?”

Algaja vastab: **“Jah. See tähendab, et ma pean oma sõna ja minu peale võib loota.”**

Juht jätkab: “Kas sa tunnend skaudi seadusi?”

Algaja vastab: **“Jah tunnen.”**

Juht küsib edasi: “Kas ma võin loota, et sa annad isikliku au nimel skaudi töötuse pidamiseks endast parima?”

Algaja tõstab seejärel parema käe skauditervituseks ja samal ajal ka kõik läheduses viibijad teevad sama kuni töötus on antud.

Algaja ütleb töötuse*: **“Töotan pühalikult püüda teha parimat, et austada Jumalat, täita kohust Eesti, minu Isamaa ees, aidata kaasinimest ja järgida skaudiseadusi”**

Malevajuht: “Loodan, et täidad antud töötust. Nüüd oled vastu võetud Eesti ja kogu maailma skautide ühtsesse suurperre.”

Juhi abid seovad kaela kaelaräti ja kinnitavad rinnamärgi.

Malevajuht tervitab teda vasema käega.

Noor skaut pöördub kaaslaste poole ja tõstab kae tervituseks. Kaaslased vastavad samaga.

Seejärel astub skaut rühikalt rivvi tagasi ja teeb rivvi jõudes ümber vasaku õla korraliku kannapöörde.

Kui töötuse andjaid on palju, siis võib seda anda ka üheskoos, kuid hundud ja skaudid eraldi. Seda juhid õpetavad vahetult, kuidas tegutseda.

Lõpuks ütleb juht:

“Et teenida isamaad ja rahvast – OLE VALMIS!”

seepeale kõik vastavad koos:

“ ALATI VALMIS! ”

NB! Peale skauditöötuse andmist on iga skaudi aukohuseks olla lojaalne oma riigile ja rahvale!

LIPPUDE HOIUSTAMINE

1. Üldalused

- 1.1 Lippe hoitakse/hoiustatakse lipule väärilises kohas ja sobilikes tingimustes kas ESÜ peastaabis, piirkondlike üksuste staapides või nende allüksuste juures selleks kokkulepitud ruumides.

Lippude hoiustamisel tuleb silmas pidada, et lippu ei kahjustaks ei kahjurid ega juhuslik avariivesi jms.

- 1.2. Lippe hoitakse kas lahtisena ja alusele paigaldatuna piirkondlike skaudiüksuste staapides üksust esindava sümbolina või siis skaudilaos kokkuvoldituna lipu kotis.

Eesti riigilippu, samuti ESÜ esindus- ja mastilippe hoitakse ESÜ peastaabis kokkuvoldituna või ümber lipuvarde keeratuna lipukotis.

2. Eesti riigilipu kokkuvoltimine

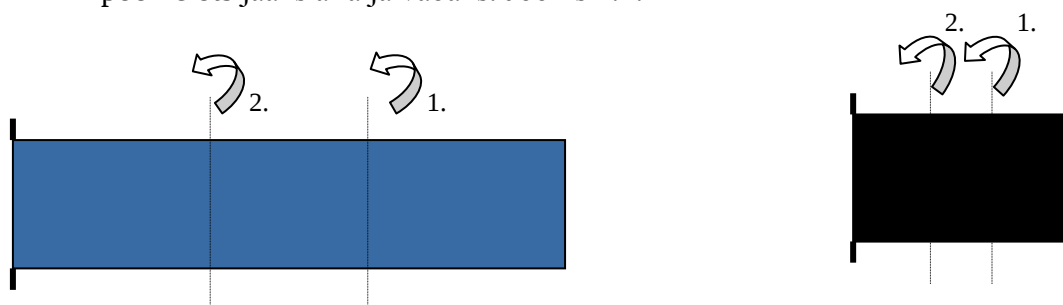
- 2.1. Eesti riigilipu üks ja enimkasutatud kokkuvoltimise viis on järgmine:

- 1.) lipp volditakse värvilaste pidi kolmeks – esmalt valge laid musta peale ja seejärel sinine valgele laiule. Joonis 1.1.

Joonis 1.1 Eesti mastilipu kokkuvoltimine

- 2.) järgmiseks volditakse lipp pikkupidi kolmeks nii, et lipu kinnitusaasade poolne ots jääks alla ja vabaks. Joonis 1.2.

Joonis 1.2

Joonis 1.3

- 3.) lõpuks volditakse viimane osa veel kord järjest kolmeks (joonis 1.3) ning lipp pannakse spetsiaalselt õmmeldud kotikesse.
- 2.2. Lippu omistava skaudiüksuse juht määrab liputoimkonna ülema ja liputoimkonna/-d (lippur ja lipusaaturid - assistendid) auväärsemate vanemskautide, rändurite või skaudijuhtide hulgast, kes lipu/-d hoiukohast välja ja sinna tagasi kannavad.

LIPUSÕNASTIK

AHTRILIPP — laeva riiklikku kuuluvust näitav merelipp, mis heisatakse ahtrisse. Tsiviillaevastikul ja sõjalaevastikul on kummalgi oma ahtrilipp.

BANEER — keskaegse feodaali vapikujutisega püstkülikutaoline lahingulipp; esimene pärislipp, sest erinevalt piigilipust ei kuulunud baneer relva juurde.

FLÜÜGEL — väike vimpel laeva mastis tuule suuna määramiseks.

GONFALON — pühitsetud kirikulipp või lahingulipp, mille võttis püha reliikviana kaasa sõjakäigule minev valitseja. Confalon kinnitati vardale kirikulipu eeskujul ristpuuga.

GÜÜS — laeva, eelkõige sõjalaeva vööriipp, mis heisatakse laevale sadamas. Sama lipp heisatakse ka merekindlustele. Kahe lipuväljaga lipul on güüsiks vardapoolne ülemine väli.

KAUBALAEVADE LIPP, ka tsiviillaevade lipp - heisatakse eralaeva (kaubalaeva, reisilaeva) ahtrisse kui riigi tunnus. Oma kujunduselt tavaliselt identne rahvuslipuga.

KUNINGALIPP — kuninga asukohta tähistav standart. Ka lahingulipp ja sõjalaevastiku lipp.

LAHINGULIPP — sõjaväeüksuse, kogu armee või väejuhi välilipp, tähistab lipu omaniku asukohta lahinguväljal.

LEHVIS — lipu välimine osa, umbes pool lipukanga pinnast, arvestades lipuvarda vastasküljest lipu keskpaiga poole.

LIPUKANGAS — lipu põhiline element, tavaliselt riidest lipuväli, millele on paigutatud selle lipu iseloomulikud sümbolid. Lipukangas võib olla unikaalne, s.t. niisuguse kujundusega lippu on üks ning seda ei kopeerita (lahingulipp, ühingulipp), või tira eeritav (riigilipp, rahvuslipp).

LIPUMAST — statsionaarne puust, metallist või klaasplastikust mast lipu heiskamiseks õues. Lipu tõstmiseks, kinnitamiseks ja langetamiseks käsutatakse lipunööri. See heiskamis- ja langetamisviis pärineb laevadelt.

LIPUVARRAS — lipu kandeelement, sümboliseeris algselt taevast ja maad ühendavat ilmapuud. Lipuvarras võib olla ühes tükis või lahtivõetav.

PENNON — keskajal odale või piigile kinnitatud vimpel.

PLAGU — lipu teine nimetus. Kahe väljaga lipul suurem lipuväli. Vt. GÜÜS.

RAHVUSLIPP — lipp, mida käsutavad eraisikud riiklike pühade või perekondlike sündmuste tähistamisel. Tavaliselt on rahvuslipp identne riigilipu ja kaubalaevade lipuga.

RIIGILIPP — riigiasutuse hoonele heisatav tähis ja riigi sümbol omamaistel või rahvusvahelistel üritustel.

STANDART — väeosa, seltsi, ametiisiku vms esinduslipp; tavaliselt unikaalne ja valmistatud kallist materjalist. Peale lipukanga on sümboolse tähendusega ka vardaehis. Standart on kujunenud gonfalonist.

SÕJALAEVASTIKU LIPP — sõjalaevade ahtrisse heisatav riigitunnus, mis erineb riigilipust oma kujunduse või kuju poolest. Eesti sõjalaevastiku lipul on väike riigivapp ja väljalõigetega lehvis.

SÕJALIPP—vt. **LAHINGULIPP**. **VAPILIPP** — vapiga või vapikujunditega lipp.

VARDAEHIS — tavaliselt odaotsakujuline dekoratiivelement lipuvarda otsas. Standartide vardaehis dubleerib või täiendab lipukangal kujutatut.

VIIR – on kitsas ja pikk rahvusvärvides lipp, mida võib kasutada lipumastis iga päev. Heisatud viirul on ka oma tähendus: külalised on teretulnud.

VIMPEL — lehvisse suunas kitsenev või kitsas pääsukesesabakujulise lehvisega lipp, mis dubleerib põhilipu värve või kujundeid. Levinud merelippude hulgas.

VÄEOSA LIPP — väeosa pühade traditsioonide sümbol, kasutatakse tänapäeval eelkõige pidulikel juhtudel. Kujunenud gonfalonist.

JUHENDI AUTORID

Koostaja: nskm Heikki Mutso

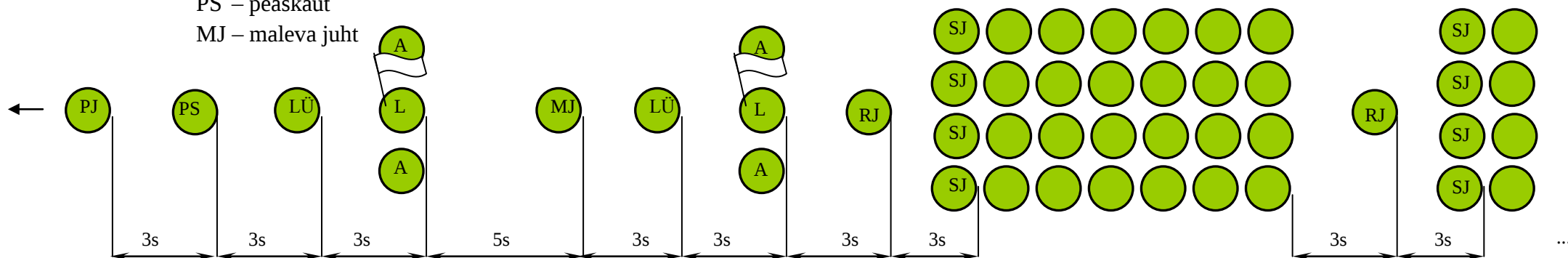
Pildid ja töötlus: Marko Bulak

Modellid: Andres Palade, Maila Mutso ja Epp Nelis

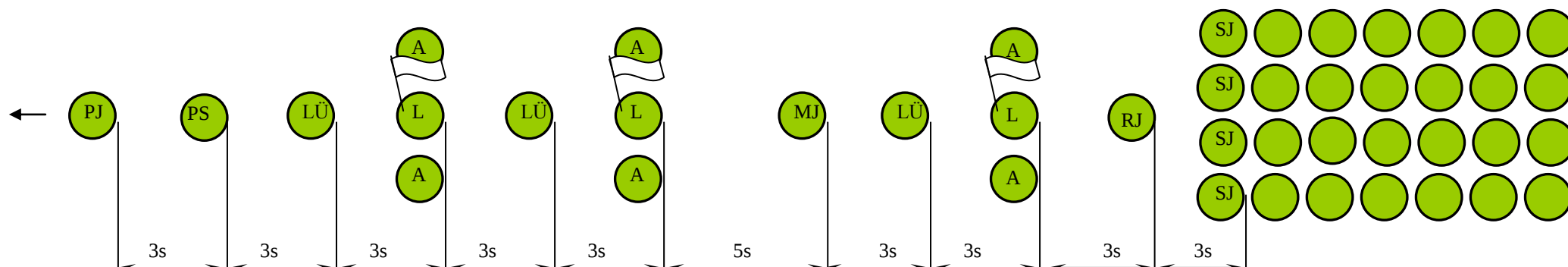
PJ – paraadijuht

PS – peaskaut

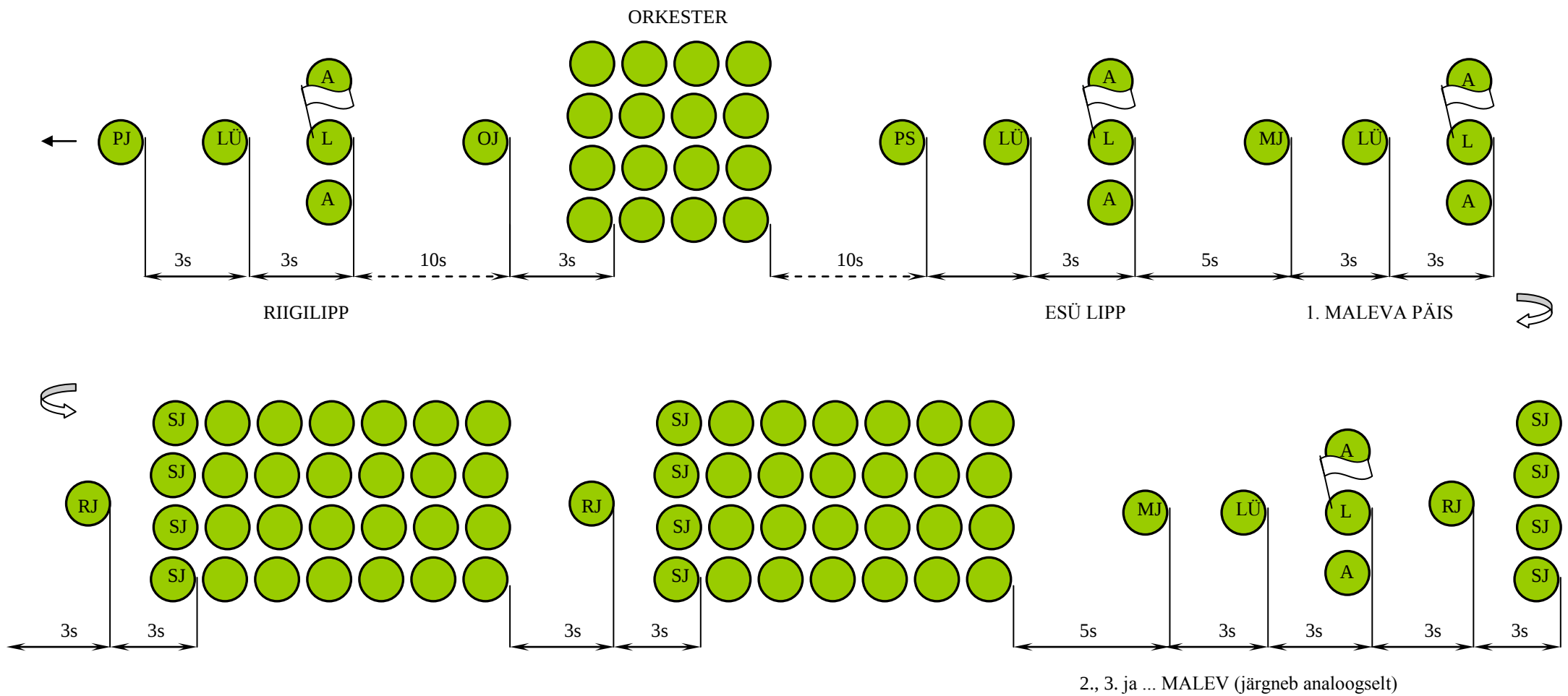
MJ – maleva juht

Joonis 2a. Väike paraad riigi- ja üksuste lippudega (orkestrita)

Joonis 2b. Väike paraad/rongkäik riigi-, ESÜ ja üksuste lippudega (orkestrita)

Joonis 3. Väike paraad lippude ja orkestriga